...Ы ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫН!

46-дахи жэлээ гараба

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

293 (11892) | 1968 оной декабриин 17, вторник | Сэн 2 мүнгэн

ХАЛУУН АМАРШАЛГА

Польшын ба уласхоорондын революционно хүдэлөөнэй түүхэдэхи гайхамшаг үйлэ хэрэгтэй — Польшын Коммунис партиин эмхидхэгдэһээр 50 жэлэй, Польшын Нэгэдэмэл хүдэлмэришэнэй партиин эмхидхэгдэһээр 20 жэлэй ойтой — хоёр ехэ һайндэртэй дашарамдуулан. КПСС-эй ЦК Советскэ Союзай Коммунис партиин ба арадуудай үмэнэһөө Арадай Польшын бүхы коммунистнууд ба ажалшадые амаршалһан телеграмма Польшын Нэгэдэмэл хүдэлмэришэнэй партиин Центральна Комитедтэ эльгээгээ.

Капиталистнууд ба помещигүүдтэ эсэргүүсэн жагсаһан Польшын хүдэлмэришэн ангиин тэмсэлэй гал дүлэн соогуур, Россидахи Агуу ехэ Октябриин социалис революциин илалтаһаа уламжалан, дэлхэйн революционно хүдэлөөнэй дэбжэн бадаржа байха үедэ эмхидхэгдэһэн Польшын коммунистнуудай парти арадай жаргалта байдалай түлөө агуу ехэ тэмсэлэй түрүүшын зэргэдэ хододоо дабшадаг байгаа.

Гүрэнэй засагые бүрин гартаа абаад, хүдэлмэришэн ангиин марксистско-ленинскэ нэгэдэмэл партине — Польшын Нэгэдэмэл хүдэлмэринэй партине 1948 оной декабрьда эмхидхэһэниинь Польшын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй батажан хүгжэһэнэй гэршэ болоно. Польшын Коммунис партиин, Польшын хүдэлмэришэнэй партиин революционно эрхим үг заншалые саашадань үргэлжэлүүлэн, польско общественна революционно ёһоор шэнэдхэн байгуулхын түлөө тэмсэлдэ бүхы арадые элсүүлэн жагсаажа шадаһан Польшын Нэгэдэмэл хүдэлмэришэнэй парти ороной эмхидхэхы гол хүсэн болоо.

Поляк арадай эгээн эрхим, түрүү хүсые өөрынгөө зэргэдэ нэгэдүүлһэн Польшын Нэгэдэмэл хүдэлмэришэнэй партиин тэмсэлэй дүлэн соогуур хатуужан, ПНР-эй ажалшадай дайшалхы манлай болошо, генеральна хараа шугамаа тойруулжа, тэдэнние нягтаар жагсаанхай өөрынгөө алдарта ойдо хүрэжэ ерэһыень ПОРП-ын V съезд дахинаа элирхэйлэн харуулаа.

Советскэ Союзай ба Польшын коммунистнууд, манай оронуудай арадууд эбдэршэгүй бата хани барисаанай, аха дүүгэй харилсаа холбооной һабагшаар холбоотой, нэгэн адли үг зорилготой, эрмэлзэлгэтэй юм. Бусад аха дүү социалис гүрэнүүдэй партинууд ба арадуудтай нягта холбоотойгоор Польшын коммунистнууд болон ажалшад эб найрамдалай, демократиин, национальна бэеэ даалгын ба дэбжэлтын хэрэгтэ, коммунизмын агуу ехэ сурталай дэлхэй дээрэ илан мандаха хэрэгтэ хубитаяа оруулжа байнхай.

Польшын Арадай Республикын экономико ба соёлоо хүгжөөхэ, бата бэхи эб найрамдал, уласхоорондын нэрэ хүндэ заяагша социалис байгуулалтын программа бэелүүлхэ хэрэгтэ шэнэ амжалтануудые түйлахыетнай хүсэнэбди, хүндэтэ нүхэд, гэжэ телеграмма соо хэлэгдэнэ.

Партийна хүдэлмэриин дүй дүршэл халан абалсана

КПСС-эй ЦК-гай уряалаар ерэһэн комиссиин түрүүлэгшэ М. Якеш түрүүтэй Чехословакиин Коммунис партиин Центральна хиналта-шалгалтын комиссиин делегаци декабриин 7-һоо 14 хүрэтэр Советскэ Союзда байгаа.

Чехословак нүхэд КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Партийна хиналтын комитедэй хүдэлмэриин дүй дүршэлтэй, КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин, нютагай партийна зургаануудай парткомиссинуудай хүдэлмэриин дүй дүршэлтэй танилсаа. Тэдэнэр КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Партийна хиналтын комитедтэ, КПСС-эй МГК-да, Москва хотын КПСС-эй Свердловско райкомдо, СССР-эй Арадай хиналтын комитедтэ, Лихачевой нэрэмжэтэ заводой парткомдо уулзажа хөөрэлдөө. Делегациин гэшүүд Киев ошожо, Украинын КП-гэй ЦК-да, Украинын КП-гэй ЦК-гай дэргэдэхи Партийна хиналтын комиссида, партиин Киевскэ обкомой хүдэлмэрилэгшэдтэй хөөрэлдөө, промышленна ба хүдөө ажахын хэдэ хэдэн предпиятинуудта ошожо хараа.

Урид мэдээсэгдэһэнэй ёһоор, тус делегаци КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневтэй уулзаһан байна.

Делегаци Эхэ ороноо бусаа.

(ТАСС).

СССР-эй Композиторнуудай холбоон Ленинэй орденоор шагнагдаба

Агуу ехэ Октябриин социалис революциин суртал бодолоор нэбтэрһэн совет хүгжэмэй искусствые хүгжөөлгэдэ габьяатай байһанайнь түлөө, коммунис байгуулалтада совет композиторнуудай эдэбхитэйгээр хабаадалсадагые тэмдэглэн, СССР-эй Композиторнуудай холбоон Ленинэй орденоор шагнагдаа.

Композиторнуудай бүхэсоюзна IV съезд нээгдэбэ

МОСКВА. (ТАСС). Композиторнуудай бүхэсоюзна IV съезд Союзуудай байшангай Колонно зал соо декабриин 16-да хүдэлмэреэ эхилээ.

Коммунис партиин, Советскэ правительствын хүтэлбэрилэгшэд нэрьемэ альга ташалгаар угтагдан ерэжэ, президиумдэ һууба. Тэдэнтэй хамта съездын айлшад, совет элитэ хүгжэмшэд байлсаба.

Композитор Д. Д. Шостакович эхилэлгын үгэ хэлэжэ, съезд нээгээ.

(ТАСС).

«КОСМОС-259» НИИДХҮҮЛЭГДЭЭ

ТАСС-ай МЭДЭЭСЭЛ

«Космос-259» гэжэ ээлжээтэ хэмэл одон 1968 оной декабриин 14-дэ Советскэ Союзһаа дэгдээгдээ.

СССР-эй долоодохи зарлалай Верховно Соведэй һабадахи сесси

ГАЗАР ТУХАЙ ХУУЛИИН ГОЛ ДҮРИМҮҮДЭЙ ПРОЕКТ ТУХАЙ

Хүдөө ажахын талаар Союзай Соведэй комиссиин түрүүлэгшэ, депутат Ф. А. СУРГАНОВАЙ элидхэлһээ

...ө ажахын талаар комисси, ...хуули һанамжалан дурадхалаг ...и, промышленностиин, тран... болон хэлхээ холбооной комис..., барилгын ба барилгын ма...шуудай промышленностиин ...Союзай Соведэй болон Нацио...стьнуудай Соведэй комисси... ...ССР Союзай ба союзна респуб...удай Газар тухай хуулиин ...эй Верховно Соведэй үзэмжэдэ ...ад байһан гол дүримүүдэй ...тухай хэлэжэ үгэхые намда ...ба гэжэ Ф. А. Сурганов мэ...э.

...унис парти болон Совет гү...үндэһэ һуури табигша Влади... Ильич Ленинэй түрэһөөр 100 ...ой — энэ ехэ гайхамшагта ...эрэй болохын урда тээ СССР-эй ...вно Соведэй мүнөө боложо бай...сси дээрэ Газар тухай хуулиин ...римүүдэй проект зүбшэгдэжэ ...гэжэ элидхэлшэ хэлэнэ.

...ар тухай Совет засагай гарга...түрүүшын хуулиие — Газар ту...декредые Владимир Ильич Ле...шэһэн юм. Энэ декредэй ёһоор, ...дотор энгэй үмсэ байһан газар ...унхэдөө хамтын зоори болго... бүхы газар үһан бүгэдэ ара...аялиг боложо, ашаглан эдлэ... ажалшадта түлөөһэгүйгөөр ...бэлэй. Октябриин Агуу ехэ со...е революци газар эдлэлгын со...ио-экономическа болон хуули ...ай гол дүримүүдые үндэ...э хубилгаһан байна.

...ар тушаа Ленинэй бэшэһэн ...Газар тухай Совет хуулиин ...болжо үгөө һэн. Газар тухай ...эй бэшэгдэһэн сагһаа хойшо ...Газар тухай хуулиин гол дү...дэй проектын зүбшэгдэжэ бай... хүрэтэр ехэ саг үнгэрөө. Ма...рэн гээгдэнги аграрна орон ...аа хүсэн түгэс индустриаль...рэн болон хүгжөө. Гэбэшье Га...хай декрет болон Газар тухай ...ин гол дүримүүдэй проектын ...до таһаршагүй нягта холбоо... Декредэй ёһоор, газар гээшэ ...эй үмсэ мүн гэжэ тодорхойлог...эн. Энэнь мүнөөшье манай орон ...газар ашаглалгын хэлбэришэ...ол үндэһэ һууринь мүн бай...

...ар тухай декредэй тунхаглаг...ай һүүлээр Газар тухай хуули ...н абтажа, ехэ үүргэ дүүргэһэн .... Гэбэшье тэрэ хуулиин олон ...үдынь хуушараа гэжэ элид... үргэлжэлүүлэн хэлэбэ. Газар ...алга, хэрэглэлгые гуримшуулха ...а болоо гэжэ КПСС-эй XXIII ... дээрэ, мүн партиин ЦК-гай ...үүд дээрэшье нэгэнтэ бэшэ ...һан. Тусхайлан хэлэбэл, хүдөө ...һаа гадуур хэрэглэхые газар ...а, мүн газар ашаглалгын дү...забариие эбдэһэнэй түлөө хи...га тогтоохо тухай асуудалые ...эшэнь шиидхэхээр болоһон ....

...зар гээшые гансал һалхин, ...й гэмтэлгэһээ бэшэ, харин бу...ар, эзэн бусаар ашаглаха яба... хамгаалха хэрэгтэй. Энээн ... яахадаа дахин һануулагданаб..., зарим ушарта газарые үрихэ, ... ашаглаха ябадалнууд үшөөл ...һөөр. Хэдэн министерство, зур...ад хүдөө ажахын эрхим һайн ... дээрэ, үнгэрхэдөө, хахалагдадаг, ...дадаг газар дээрэ тон шухала ...шье һаань, промышленна болон ... объектнүүдые баридаг байһаар. ...зарим ушарта колхоз, совхозууд ...өөшье газараа гамтай һайнаар ...ээгүй.

Энэ хэрэгые мүнөө заатагүй шангаа гуримтай болгохо саг ерэбэ. Газар тухай хуули энэ талаар шухала үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй...» гэжэ байгша оной октябрьда болоһон КПСС-эй ЦК-гай Пленум дээрэ хэһэн элидхэл соогоо КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев хэлэһэн байна.

Оронойнгоо газар дайдые зүб ёһоор ашагладаг болохо тушаа партиин абаһан шиидхэбэринүүдые бодото хэрэг дээрэ бэелүүлхын тулада Газар тухай хуулиие улам нарижуулан һайжаруулха шухала болоо. Эгээл имэһээ Газар тухай шэнэ хуули — ССР Союзай ба союзна республиканuудай Газар тухай хуулиин гол дүримүүдые батлан абаха гэжэ байнабди.

Совет хуулинуудые һайжаруулха хүдэлмэри ябуулхадаа, хуули һанамжалан дурадхадаг органууд демократическа централизмын ленинскэ гол ёһые, мүн хуули заршамууд бүхы орон дотор нэгэн байха ба тэрэнэй хажуугаар нютагай эрхэ байдал, онсо өөрэ зүйлнүүд хараада абтаха ёһотой гэһэн гол ёһые баримталдаг.

Бүхы совет хуулинуудтал адли Газар тухай бүхэсоюзнашье, республиканскашье хуули нэгэн гол ёһонуудай үндэһөөр, коммунис байгуулалтын зорилгодо тааруулагдан зохёогдоһон юм гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ.

Газар тухай хуулиин гол дүримүүд хадаа бүхы Союзай, бүхы республиканuудай Газар тухай хуулиие саашадань гуримшуулан һайжаруулха ёһотой һайн үндэһэ һуури болохо юм.

Энэ дүримүүд хадаа бүхы союзна республиканuудай уялгата ёһоор баримталха Газар тухай хуулиин имагтал юрэнхы гол ёһонуудые тодорхойлно. Харин эдэ гол дүримүүдэй үндэһөөр зохёогдоһон газар тухай кодекснууд дотор союзна республика бүхэнэй онсо өөрэ эрхэ байдал хараада абтаха юм.

Газар тухай хуулиин проект зохёохын тула ямар хүдэлмэриин хэгдэһэн тухай, түбэй болон нютагай газетэнүүдтэ, мүн хэблэлэй бусад органуудта совет олониитын зүгһөө энэ проектын үргэн ехээр зүбшэгдэн хэлсэгдэһэн тухай Ф. А. Сурганов депутадуудта хөөрэжэ үгэбэ. Хуулиин проектын зүбшэн хэлсэгдэжэ байха үедэ СССР-эй Верховно Соведтэ олон бэшэгүүд орожо, тэдээн соо гурба мянга шахуу дурадхал, ажаглалтанууд оруулагдаһан байна.

Хуулиин проектын зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадалсаһан, тэрэниие зохёон найруулха хэрэгтэ ехэ туһаламжа үзүүлһэн бүхы организаци болон хүнүүдтэ Ф. А. Сурганов Союзай Соведэй болон Национальностьнуудай Соведэй саг үргэлжын комиссинуудай зүгһөө үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргэбэ. Зүбшэн хэлсэлгын үедэ ороһон бүхы бэшэгүүд, хэблэлдэ гараһан материалнууд саг үргэлжын комиссинуудта тон наряар шэнжэлэгдэжэ согсологдоо. Манай ороной ажалшад проектын гол дүримүүдые шэиншээжэ байна гэжэ дурадхалнууд болон ажаглалтанууд харуулаа. Ороһон дурадхал болон ажаглалтануудые хаража үзэһэнэй эсэстэ саг үргэлжын комиссинууд хуулиин проектдэ хэдэн хубилалта, нэмэлтэнүүдые оруулһан байна.

Сессиин үзэмжэдэ табигдаһан хуулиин проект хадаа оршолһоо, мүн 50 статья багтааһан 11 бүлэгһөө бүридэнэ гэжэ элидхэлшэ мэдүүлбэ.

Нэгэдэхи бүлэг соо Газар тухай совет хуулиин юрэнхы дүрим заабаринууд тушаа хэлэгдэнэ. СССР дотор бии байгаа газар имагтал гүрэнэй зөөри мүн гэһэн эрхэ 3-дахи статья дотор тодорхойлогдонхой. СССР соохи бүхы газар дайда гүрэнэй газарай нэгэн бүхэли фонд болодог гэжэ дүрбэдэхи статья дотор заагдаба. Манай гүрэнэй федеративна байгууламжатай байһаниинь хараада абтажа, газар үһанай асуудалаар ССР Союзай болон союзна республиканuудай тус тустаа ямар тодорхой асуудалнуудые шиидхэхэ байһаниинь хуулиин проект дотор илгагдаа. Манай парти, правительство союзна республиканuудай эрхые саг үргэлжэ үргэдхэжэ байдаг. Энэ хараа шугам тус проект зохёоходоошье баримталагдаа юм.

Гүрэнэй болон ниитын аша туһада газарые абажа газар эзэмдэгшэдтэ үгэхэ, мүн тэдээнһээ һөөргэнь абаха тухай гурим дүримдэ проект дотор ехэ анхарал хандуулагдаа. Газар тухай шэнэ хуули хадаа газарые эзэн бусаар хэрэглэхэ ябадалда эсэс табиха гэһэн зорилготой. Тиин манай ороной бүхы газар дайдые ажахыда эгээл аша үрэ ехэтэйгээр ашаглаха эрхэ нүхэсэлые тодорхойлно. Газарые хамгаалха, хүрьһэ үрэжэл һайнтай болгохо асуудалда проект дотор ехэ анхарал хандуулагдаа. Мүн газар эзэмдэгшэдэй эрхэ, уялганууд хуулиин проект соо тодорхойлогдоо.

Промышленна предприятинууд, барилгын организацинууд хүдөө ажахыда хабаагүй арадай ажахын элдэб хэрэглэмжэдэ ашаглахаяа газар таһалан абахадаа, тэрээндээ гамтайгаар хандахын тулада хэдэн экономическа хэмжээнүүд проект соо хараалагдаа.

Газар эзэмдэгшэдтэ ямар ушарта налог һомологдохо ёһотойб гэжэ хуулиин проект дотор тодоор хараалагданхай. Энэнь арадай ажахыда газар зүбөөр ашаглахын тулада хэдэн экономическа, эмхидхэлэй хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхэдэ туһа болохо юм. Мүн хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ хэрэгые нарин һайнаар түсэблэхэдэ, экономическа, газар хүрьһэнэй болон сагай уларилай эрхэ байдалые хараада абан, тусхай ажахынуудые зүбөөр тогтоохододо туһа болохо байна.

Газар зүбөөр ашаглаһанай хойноһоо гүрэнэй хиналта тогтоохо тухай шухала удхатай асуудал проектын 20-дохи статья дотор табигдаба.

Элдэб янзын газар — хүдөө ажахыда хабаатай, мүн һуурин газарнуудай оршожо байдаг, гадна промышленна, транспорт болон хүдөө ажахыһаа гадуур хэрэглэгдэдэг бусад янзын газарые ашаглаха хуули заршамууд проектын олонхи бүлэгүүд соо найруулагданхай.

Гансал городуудта бэшэ, харин бусад һуурин тосхонуудта газар ашаглан хэрэглэлгые гуримшуулха шухала гэжэ проект соо онсолон тэмдэглэгдэнэ. Жэшээнь, хүдөөгэй һууринай газарнуудай эзэлдэг газарынь бусад газарнуудһаа тодоор илган таһалагдаха ёһотой гэжэ хараалагдана. Саашадаа хүгжэхэ хараатай гэжэ олдоһон хүдөөгэй тосхонууд тушаа саашанхи барилгын проект зохёогдожо, имэ һууринуудай түбхинэхэ хилэ тогтоогдохо ёһотой. Хүдөө газарта ажалшадай депутадуудай сельскэ Совет хэндэ ямар газар үгэхын хойноһоо хиналта тогтоохо, мүн колхоз, совхозуудай болон гүрэнэй хүдөө ажахын бусад предприятинуудай бүридэлдэ ородоггүй газарые газар эзэмдэгшэдтэ үгэхэ тухай асуудал шиидхэдэг байха ёһотой.

Хүдөө тосхонуудай эзэлээд байһан газарые ашаглаха шэнэ гуримай нэбтэрүүлэгдэхэдэ, хүдөөдэхи барилгын талаар парти, правительствын хараалһан хэмжээ ябуулгануудые амжалтатайгаар бэелүүлхэ арга олдохо байна.

Промышленностиин, транспортын, курортнууд болон заповедникүүдэй эзэлдэг, мүн хүдөө ажахыһаа гадуур хэрэглэгдэдэг бусад газар тухай асуудалда хуулиин проектын тусхай бүлэг зорюулагдана.

Хүдөө ажахыһаа гадуур хэрэглэгдэхэ газарай хэмжээе тусхай ёһоор баталагдаһан нормо гү, али проектно-техническэ данса документын ёһоор тодорхойлхо шухала, харин газар таһалхадаа тэрэниие элдүүрилхэ ээлжээе хараада абаха шухала гэжэ проект дотор тэмдэглэгдэнэ. Энэнь промышленность, транспорт болон хүдөө ажахын үйлэдбэридэ хабаагүй бусад зорилгоор газар гаргахадаа, үлүү газар таһалха ябадалые зайсуулха гэһэн зорилготой.

Газар тухай совет хуули дотор гүрэнэй ой модоной фондын газар ба гүрэнэй газарай запас гэжэ илгагдадаг байһан. Мүнөө гүрэнэй үһанай фондын газар гэжэ газарай шэнэ янза бии болгохо гэжэ проект дотор тодорхойлогдоо.

Газарые аша үрэ ехэтэйгээр, гүйсэд дүүрэнээр хэрэглэхэ, тэрэниие зүб һайнаар элдүүрилхэ, газарай хүрьһэ хамгаалха, шэнэ газар дайдые элирүүлэн олохо хэрэгтэ газар эсхэмжэлгын хүдэлмэри ехэ удха шанартай. Тиимэһээ газар эсхэмжэлгын хүдэлмэри хадаа гүрэн түрын удхатай хэмжээ ябуулга мүн гэжэ проект соо тэмдэглэгдэнэ.

Капиталис оронуудта газар дайда хайра гамгүйгөөр хэрэглэгдэжэ, саашанхи үетэнэй аша туһа хараада абтадаггүй, хумхи хомхойгоор хэрэглэһэн ушарһаа газар дайда үрэжэлгүй сүл губинууд болошодог байна. Харин коммунис общество байгуулжа байгаа манай арад имэ ябадал гаргадаггүй гэжэ Ф. А. Сурганов онсолон тэмдэглэбэ. Гэбэшье энэ хадаа газар ашаглаха дүримүүдые эбдэлэнэй түлөө ямар нэгэн харюусалга байхагүй гэһэн удхатай бэшэ. Газар тухай хуулиие манай общественэ гэн үсөөханшье гэшүүдэй эбдээ һаань, энэнь бүхы обществодо ехэ хохидол ушаруулжа болохо байна.

Имэ ушарһаа газар тухай хуулиие хазагайруулһан хүнүүд материальна, захиргаанай талаар, мүн уголовно харюусалга дааха ёһотой гэжэ проект соо хараалагдана. Тиимэ хүнүүдые хэһээхэ гурим ССР Союзай болон союзна республиканuудай хуулияар тодорхойлогдоно. Гадна Газар тухай хуулиие эбдэһэн газар эзэмдэгшэд хэдэн ушарта газар саашадаа ашаглаха эрхээ һахагдажа болохо байна.

ССР Союзай болон союзна республиканuудай Газар тухай хуулиин гол дүримүүдые СССР-эй Верховно Соведэй батлан абаһан ушар манай обществын үйлэдбэриин хүсэнүүдые саашадань хүгжөөхэ, коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха зорилгоор арадай ажахын бүхы һалбаринуудта газар дайдаяа эгээл үрэ ехэтэйгээр, зүбөөр хэрэглэхэ тухай Коммунис партиин, Совет гүрэнэй оролдожо байһанай баримта мүн гэжэ харагдаха гээд элидхэлшэ үтынгөө түгэсхэлдэ тэмдэглэбэ.

БЭЛХҮҮҺЭСЭЭ НОГООН УРГАХАЛ

Урдань хүгшэдэй аарсанай шабхуур хэхэ хартаганаа түүдэг Жохоогто гэжэ налюур талые бэлшээриһээ бэшээр эдлэжэ болохо юм гэжэ Яруунын совхозойхидой һанаа бодолдошье огто ородоггүй һэн. Дундуураа бага сага намагтай аад, таряалангай газар болгохо гэхын аргагүй байгаа. Химическэ аргаар хартаганаа, бургааһыень угы хээд, сабшалан болгохо гэхэдэ, болдогынь һаалта хэхэ мэтэ һанагдадаг бэлэй.

Харин «саг сагаараа, сахилза хүхөөрөө» гэжэ совхоз дотор эмхидхэгдэһэн лугомелиоративна бригада эдэ үдэрнүүдтэ дэлисэ ехэтэй хүдэлмэри Жохоогтодо ябуулжа эхилэнхэй. Бульдозер түлхиһэн тракторнууд үглөөнэй наранһаа үдэшын харанхы болотор урагша хойшоо һүндэлнэ.

— Хүрэшэһэн бургааһан бульдозероор ойронь хүрэхэтэй хамта үндэһөөрөө хобхорно. Ушар тиимэһээ газарай гэдэтэр эндэхи 120 гектар талмай хартаганаа, бургааһанһаа сэбэрлэжэ үрдихэ хүсэлэнтэйбди,— гэжэ тракторист Санжи Жигмитов хөөрэнэ.

Аэродром мэтэ жэгдээр нэмжыжэ харагдадаг болоһон энэ талын зүүн хойто захада бульдозер түлхиһэн тракторнууд аяар наана харагдадаг болонхой. Бургааһанһаа сэбэрлэгдэһэн энэ талмай һүүлэй саһанай ороһонһоо хойшо утэгжүүлэгдэжэ эхилээ. Виктор Белобородов, Цыден-Еши Цыбенов, Василий Белобородов гэгшэд МТЗ тракторнуудаар гурбадахи отделениин Тушиновай гүүртын хажууда энэ зундаа обоолһон наг шэбхэ забда залигүй зөөнэ.

— Эндэхи 4 мянган тонно шэбхэ зөөжэ дүүргэмсээрээ, 1-дэхи отделени ошожо, Сагаан-Шулуутайда хэгдэжэ байһан ажалаа үргэлжэлүүлхэбди,— гэжэ хэлэһэнэйнгээ удаа эндэхи лугомелиоративна отрядай бригадир Павел Иванович Саранин хармаанһаа блокнот гаргажа, ажал тухайгаа тодорхойгоор хөөрэнэ.

Сабшалан, бэлшээри һайжаруулха талаар энэ намар соносхогдоһон һарын турша соо боролжо, бургааһанда дарагдашаһан 120 гектар газар сэбэрлэжэ сабшалан болгоод, 3600 тонно шэбхэ гаргажа тарааһан байна. Сабшалан болгожо сэбэрлэһэн талмай дээрэ наг шэбхэ гаргахаһаа гадна, эндэхид шэбхэ шабааһанай шүүһээр газараа утэгжүүлхые хүсэдэг.

Энэ утэгжүүлгын шэбхэһээ бүлюу һайн байһаниие үнгэрэгшэ хабартаа Заба гэжэ газарта туршажа үзэгдэһэн баримта харуулна. Шэбхэ шабааһанай шүүһээр утэгжүүлэгдэһэн 7 гектар сабшалан дээрэ бэлхүүһэсээ ногоон ургажа, 328 центнер һайн шанартай үбһэн хуряагдаһан байна.

14 хүнһөө бүридһэн энэ отрядта сабшалан һайжаруулхада хэрэглэгдэхэ 13 трактор, элдэб техникэ даалгагданхай. Байгша оной апрель, май һара соо эдэнэр 260 гектар сабшалан дээрэ 10355 тонно шэбхэ, 42 тонно минеральна утэгжүүлгэ гаргаа. Гадна 1061 гектар сабшалан дисктэй лущильнигаар элдүүрилжэ, хяаг үбһэ тариһан юм.

Хүдөө ажахые түргөөр хүгжөөхэ талаар болоһон КПСС-эй ЦК-гай октябриин Пленумэй хараалһан шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулан, энэ бригада 350 гектар сабшалангай хүрьһэ һайжаруулаад утэгжүүлхэһээ гадна, ерэхэ жэлэй ургаса доро Хэнтэрэй 700 гектар намаг газар хатаагаад, утэгжүүлхэ зорилготой юм.

Зураг дээрэ: тус совхозой лугомелиоративна отрядай бригадир П. И. Саранин.

Н. ДАМБАЕВ.

Культпоезд аяншалгада гараба

В. И. Ленинэй 100 жэлэй ойдо зорюулан, ажалшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха зорилготой культпоезд үсэгэлдэр республикымнай ниислэл Улаан-Үдэ хотоһоо аяншалгада гараба. Зүүн Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделениин райпрофсожой эмхидхэһэн энэ культпоезд түрүүн Сэлэн-Дүүмэ станци хүрөөд, һөөргөө бусахадаа Сульфат, Бүхэн, Оронго, Ганзурино болон Саянтын станцинуудта тогтожо, 8 хоногой туршада түмэр замшадай, дүтын колхоз, совхозуудай хүдэлмэришэдэй дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха байна. Культпоезд 4 вагонһоо бүрдэнэ. Нэгэ вагон клуб болгон түхеэрэгдэнхэй. Ажалшадта медицинскэ туһаламжа хүргэгдэхэ, мүн промтоварна болон эдеэ хоолой зүйлнүүдые наймаалха үшөө хоёр вагон түхеэрэгдээ. Культпоездын тогтоһон станцинуудта дүтэ байдаг колхоз, совхозуудай ажалшадта кино харуулагдаха, уран һайханай коллектив концерт табиха. В. И. Ленинэй 100 жэлэй ойдо зорюулагдаһан, мүн уласхоорондын байдал, бусад темээр лекци уншагдаха байна.

Культпоездо ябаха бригадые райпрофсожой инструктор Надежда Яковлевна Некрасова хүтэлбэрилнэ. Аяншалгада ябахынгаа урда тээ Надежда Яковлевна манай газетын корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө:

— Бригададамнай бэлэдхэл һайнтай лектор, врачнар бии. Вагон-клубтамнай номуудаар баян библиотекэ хүдэлхэ. Культпоездыемнай харахаяа ерэһэн зондо кино, концерт харуулха түсэбтэйбди, — гэжэ мэдүүлбэ.

Манай корр.

СОЛИГОРСК. (Белоруссиин ССР). **Солигорско калийна нэгэдэхи, хоёрдохи комбинадууд олон миллион тонно шухала хэрэгтэй калийна утэгжүүлгэ үйлэдбэрилэн гаргана.**

«Газарай хүрьһэнэй витаминууд 400 метр гүнзэгыһөө замаа эхилдэг юм. Тэрэниие малтахада шэнэ оньһон техникэ хэрэглэгдэнэ. Дабһа малтадаг уурхай соонь 49 комбайн хүдэлнэ. Конвейернүүдынь 32 километр хүрэтэр татагданхай.

Нэгэдэхи комбинадынь хүсэдөөр хүдэлжэ эхилээ. Калийна гурбадахи комбинадай барилга түлэг дундаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: калийна хоёрдохи комбинат.

ТАСС-ай фотохронико.

...ЫСТАВКЭДЭ ...ШОХОНЬ

...ҮДЭЛШЭ. Тойроод хада, до..., баруулжаа шэртэхэдэ — ...олон саб сагаан хүбэнгөөр ...даһан мэтэ гоё һайханаар ...дана.

...газарта Сэлэнгын аймагай ...ай нэрэмжэтэ колхозой ту...уулэй нэгэн болохо ахалаг...онишон Цырендоржо Шара...отара убэлжэнэ. Нүхэр Ша... хони харюулжа эхилһээр ... жэл боложо байна. Цырен...ын хажууда хоёрдохи хони... Ханда һамганиинь ажал... Энэ бүлэ жэлһээ жэлдэ эм... түйладаг.

...34 центнер нооһо тушааха, ... бүриһөө 2,8 килограмм ноо...айшалха гэһэн түсэб тус отэ... жэлэй эхээр үгтэһэн байгаа.

Хонишод түсэбөө хаража үзөөд байхадаа, 19,65 центнер нооһо тушааха, хонин бүриһөө 3,0 килограмм нооһо хайшалха, хонидоо гарзагүйгөөр харууһалха гэһэн шэнэ уялга абаа һэн. Энэ уялгаяа дүүргэһэн байна. Хамта дээрээ 19,68 центнер нооһо хайшалжа гүрэндэ тушаагаа.

Үнгэрһэн зунай июль һарада энэ бүлэ хонидоо онлоо хүнүүдтэ тушаажа, энэ жэлэй хурьгадые абаһан байна. Тэдэнь мүнөө тэбир тарган. Энэ хадаа хонишодой хурьгадаа һайнаар харюулһанай үрэ гээшэ. Мүнөө убэлэй сагта хурьгадаа 4—5 бүлэг болгон эдеэлүүлнэ, уһална.

Үнгэрэгшэ жэлдэ Цырендоржо Шараповта Арадай ажахын түйлалтануудай выставкэдэ ошохо путевко барюулагдаа.

Мүнөө хонишод абаһан уялгаяа амжалтатай дүүргэхэ гэжэ оролдоно.

Вл. БАЕНДУЕВ.

ТОДОРХОЙ ХЭМЖЭЭ АБАХААР БОЛОО

Хэжэнгын совхоз аймаг дотороо томохон ажахы. Илангаяа адууһа мал олоор үсхэбэрилэгдэнэ. Тиигээшье һаа, мүнөө жэлдэ мал ажалынь хүсэд һайнаар хүгжэжэ шадаагүй, продукци багаар үйлэдбэрилэгдэнэ. Һүүлэй мэдээнһээ харахада, тус совхоз һү һаалгаар жэлэйнгээ түсэбые 55 процент дүүргээ гэхэ гү, али нёдондоной энэ үеынхиһөө 4800 центнерээр бага һү һаагаа. Энээниинь үнеэн бүридэ гаргахада, ойролцоол 886 килограмм хүртэнэ. Мүнөө жэлдэ энэ ажахыһаа 4510 центнер мяхан гүрэндэ тушаагдаха аад, 2450 центнерынь худалдагдаа. Гадна ноохо худалдалга бираагүй: жэлэй түсэб дүүргэлгэдэ 82 центнер нооһон дутаһан байна.

Совхозой коммунистнууд парткомой секретарь нүхэр М. Г. Санжимитыповэй элидхэл шагнаад, һанаа амархан һуугаагүй. Иимэ байдал тухай шагнажа байхадаа, хэнэй һанаан амархаб даа. Теэд мал ажалай муугаар хүгжэжэ, олзо доходгүйгөөр эрхилэгдэжэ байһан ушар нэгэ талаараа партийна комитедэй хүтэлмэрэе нүлөө багатайгаар эмхидхэһэнһээ шалтагаална. Совхозой партийна организацида зуу гаран коммунистнууд тоологдодог. Энэмнай горитойхон хүсэн. Хэрбээ партийна эхин организацинууд зоной дунда политическэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулжа, тэдэнние ажалдань эдэбхитэйгээр хабаадуулаа, мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлээ һаань ажахын хүгжэлтэ нёдондонойхиһоо нилээд һайн байха һэн. Энээнһээ гадна, газар тариалангай үрэжэлые һайжаруулха, сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ талаар биратай юумэн эмхидхэгдээгүй. Тиигэжэ нёдондо үбэл ниитын мал тэжээлээр дуталдажа ондо ороһон, муугаар харууһалагдаһан дээрэһээ гарзалһан байна. Тусхайлхада, хонин һүрэгһөө 4 мянган толгой гарзада ороо, хэдэн зуугаад эбэртэ бодо мал хосороо. Энээнине бодожо гаргабал, совхозой хэды ехэ зөөри ямаршье ашаг олзогүйгөөр һалаһан болоноб! Мал ажалай муугаар хүгжэжэ байһанай үшөө нэгэ шалтагаан хадаа малай үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэри хайша хэрэгээр эмхидхэгдэһэнһээ болоно. Совхозой главна мэргэжэлтэд энэ шухала хэрэгые бирагүйгөөр эрхилнэ. Фермэ болон отарануудта зоотехническэ хүдэлмэри һайнаар эмхидхэгдэнэгүй. Эдэ дутагдалнууд совхозой партийна комитедэй хиналтада абтажа, саг соогоо элирүүлэгдээгүй байна бшуу.

Парткомой секретарин аягүй олон тоо, баримтануудые элидхэл соогоо дурдахадань коммунистнуудта ямар байгаа гээшэ хаб. Гансахан мүнөө жэлые тус ажахы 348 мянган түхэригэй гарзатайгаар дүүргэхээ байна. Энэнь нёдондонойхиһоо 90 мянган түхэригөөр ехэ болоно бшуу. Совхозой ажахын һалбаринуудай жэл бүхэндэ гарзатайгаар эрхилэгдэжэ байдагые болюулха хэмжээн абтахаар болоо гэжэ коммунистнуудай ойлгохо сагынь тулажа ерээ гэжэ хэлэлтэй. Үйлэдбэриин һалбари бүхэндэ мэргэжэлтэд ажаллажа байна. Теэд яахадаа совхозой адууһа мал мүртэйгөөр олошоржо шаданагүйб? Ажахын һалбари бүхэнине коммунистнууд толгойлно ха юм. Тэдээндэ шанга эрилтэ табигдадаггүй дээрэһээнь элдэб эсын дутагдал үзэгдэнэ. Гансахан малай олоороо һубайрдаг ушарые тайлбарилхада, зарим фермэ, отарануудта малые искусственна аргаар урэжүүлхэ хүдэлмэри хангалтагүй байгаа. Энэмнай нэн түрүүн мэргэжэлтэдэй харюусалга доро эмхидхэгдэдэг хэрэг ха юм.

Тоосоото һунгалтын суглаан дээрэ совхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд һуухадаа алдуу дутуунуудаа мэдэрнэ гээшэ гү? Зуун үнеэн бүриһөө 48 тугал абтаа, зуун эхэ хониһоо 60 хурьган түлжүүлэгдээ гэжэ шагнажа байхада һанаандашье таатай бэшэл даа. Ажалайнгаа дүнгүүдые шагнажа, партийна комитедэй ажал ябуулгые сэгнэжэ байхадаа, нютагай коммунистнууд элидхэл зүбшэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадаба. Коммунист нүхэр Ц. А. Рабданов эбэртэ бодо малай үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэри тухай тогтоно һэн. Һайн үүлтэрэй мал ажахыда барихада ашаг шэмэ ехэтэй байдаг. Һү һаали элбэгээр абтаха, продукциин өөрынь үнэсэн хямдарха байгаа. Теэд энэ хэрэгтэ совхозой зооветеринарна хүдэлмэрилэгшэд анхаралаа хүсэд табидаггүй байһаниинь гайхалтай. Жэшээлхэдэ, мүнөө жэлдэ ажахыда 192 толгой үүлтэр һайнгай гунжал, 20 буха худалдан абтаһан. Горитойхон мүнгэ зөөри гаргашалагдажа абтаһан малынь һайн харууһанда байлгагдаха аад, Бахлайтын гүүртэдэ туража, зүдэржэ байна. Энээн тушаа совхозой дирекциин, партийна комитедэй зүгһөө хэмжээн абтанагүй гэжэ нүхэр Рабдановай шүүмжэлдэг зүбтэй.

Ондоо асуудал хараябди. Коммунист нүхэр С. Б. Батороев малай фермэнүүдтэхи хүндэ хүдэлмэрине оньһожоруулха тухай хэлэбэ. Коммунист нүхэр Ц. Мархадаев машинно-тракторна паркын хүдэлмэриин мууса эмхидхэгдэлгые тэмдэглээ. «Беларусь» трактор олон болоошье һаа, бүтээсэ багатайгаар ашаглагдана. «Урдань нэгэ мориной хэжэ байһан хүдэлмэрине мүнөө трактораар хэнэгүйбди», — гэжэ нүхэр Мархадаев тон зүбөөр шүүмжэлһэн байна бшуу. Зүгөөр эдэ бүтэдэһөө харахада машина зэмсэгүүд муугаар ашаглагдана, совхозой инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд уялгаа хангалтагүйгөөр дүүргэнэ гэхэдэ алдуу болохогүй. Совхоз хэды олон трактор, машинануудтай гээшэб! Теэд эдэмнай хүсэдөөр ашаглагданагүй. Малай гүүртэнүүдэй, фермэнүүдэй хүдэлмэрине комплексно аргаар эмхидхэхэ хэрэг хангалтагүй байна.

Мүн илангаяа мал ажал дээрэ хүдэлдэг хүнүүдэй дутамаг байһанине, зарим зоной ажалда хэбаададаггүй, өөрынгөө хара ами хараад, олзотой газар бэдэрээд ябадаг тухай коммунистнууд Г. Бадмаева, Б-Х. Жамьянова гэгшэд хэлээ.

Суглаан дээрэ үгэ хэлэһэн коммунистнууд ажал хүдэлмэриингөө дутуу дундануудые элирүүлхэтэеэ хамта, шэнээр һунгагдаһан бюродо: «саашадаа шанга хэмжээ абахаар болоо» гэжэ һануулба.

Н. ГАЛДАНОВ.

Хэжэнгын аймаг.

ХҮМҮҮЖҮҮЛГЫН *хурса зэбсэгүүд*

ТҮРҮҮ ОНОЛ АРГА ДЭМЖЭХЭ, ХЭРЭГЛЭХЭ

Байгша оной июль—октябрь һаранuудта манай газетэдэ «Хүмүүжүүлгын хурса зэбсэгүүд» гэһэн гаршаг доро хэдэн статьянууд хэблэгдэһэн байна. Статьягай авторнууд—партийна, советскэ хүдэлмэрилэгшэд, агитатор, лекторнууд—ажалшадай дунда ябуулагдадаг коммунис ёһоор хүмүүжүүлгын, ойлгууламжын хүдэлмэри һонирхолтой, удха түгэлдэр болгохо тушаа һанамжа, дурадхалаа хэлэһэн, өөһэдынгөө дүй дүршэл тухай бэшэһэн байна.

Эдэ статьянуудаар тобшолол хэхыень КПСС-эй обкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша Лев Яковлевич Похосоевто хандаһан байнабди. Нүхэр Похосоевой статья доро толилогдоно.

КПСС-эй XXIII съездын, партиин Центральна Комитедэй Пленумүүдэй шиидхэбэринүүд, тэрэ тоодо «Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо бэлэдхэхэ тухай» тогтоол, мүн ЦК-гай байгша оной октябриин Пленумэй шиидхэбэринүүд болбол хүн зонине коммунис ёһоор хүмүүжүүлгын тодорхой түсэб, программа болоожо үгэнэ. Мүн ажалшадай политическэ үзэл бодомжыень, мэргэжэлыень улам саашадань дээшэлүүлхэ хэрэгэй шухала байһан тухай КПСС-эй Программа дотороошье хэлэгдэнэ гээшэ. Эдэ шухала документнүүдээр зэбсэгжэһэн республикымнай партийна организацинууд ажалшадай дунда ниитэ-политическэ, ойлгууламжын хүдэлмэри хэзээ хэзээнэйхиһээ үргэн далайсатайгаар, шэнэ онол арга хэрэглэн ябуулжа байна. Мүнөө үедэ энэ хүдэлмэриин онсо илгаань юуб гэхэдэ, ажабайдалтай, ажахын ээлжээтэ шухала зорилгонуудтай тэрэ нягта холбоотойгоор, тиимэһээ урданайхиһаа нүлөө ехэтэйгээр ябуулагдана. Предприятинуудай, колхозууд болон совхозуудай, эмхи зургаануудай партийна эхин организацинууд ажал хүдэлмэридөө шэнэ онол аргануудые улам зоригжолтойгоор хэрэглэхые оролдоно. Энэнине байгша оной июль һараһаа октябрь хүрэтэр «Буряад үнэн» газетэдэ «Хүмүүжүүлгын хурса зэбсэг» гэжэ шэнэ гаршаг доро хэблэгдэһэн хэдэн олон статьянууд, корреспонденцинүүд бодотоор гэршэлжэ үгэбэ.

Тэдэнине анхаралтайгаар уншаад, тэндэ табигдаһан асуудалнуудые бодомжолоод байхада, автор бүхэн партиин үзэл сурталай хүдэлмэриин гол зэбсэг—политическэ информаци, агитаци, лекционно пропаганда, соёлой эмхи зургаануудай, хэблэлэй, кино болон бусадай үүргые улам хүгжөөхэ, ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ тэдэнине бүри үргэнөөр хэрэглэхэ шухала байһаниинь элирэн гарана. Хэнэйшье мэдэһээр хүн зонине коммунис ёһоор хүмүүжүүлгэдэ хэрэглэхэ арга зэбсэгүүд яһала олон. Юуб гэхэдэ, ажабайдалай урагшаа дабшахада ажал хэрэгшье, онол аргашье, хүгжэлсэнэ ха юм. Тэдэнине зүбөөр, сагай эрхэ байдалда тааруулжа ашаглаха гээшэ шухала зорилгонуудай нэгэн болоно. Мүнөө совет хүнүүд уласхоорондын түгшүүрилтэй, зүрилдөөтэй оршон байдалда коммунизм байгуулна. Социализм болон коммунизм байгуулха хэрэгтэ империалис этэгээдүүд, тэдэнэй үзэл сурталые баримталагшад, хүлһэнэй зарсанар али боломоор һаад тойбо татахые һэдэнэ. Энээнине байгша ондо социалис Чехословакида тохёолдоһон хүшэр хүндэ үйлэ ушар бүри элитээр харуулаа.

Манай республикын партийна организацинуудаар үзэл сурталай хүдэлмэри ябуулдаг эгээл олон хүдэлмэрилэгшэд гэхэдэ, агитаторнууд ба политинформаторнууд болодог. Мүнөө республика доторнай 17080 агитатор ба 2500-аад политинформатор хүдэлмэрилнэ. Баргажанай, Зэдын, Түнхэнэй, Яруунын, Хориин, Улаан-Үдын хүдөөгэй аймагуудта тэдэнэр ойлгууламжын хүдэлмэри ажабайдалтай, ажахын ээлжээтэ зорилгонуудтай нягта холбожо ябуулхые оролдоно. Тиихэдэ Улаан-Үдын Железнодорожно, Октябрьска районуудта агитаторнууд ба политинформаторнууд нилээд ехэ хүдэлмэри ябуулжа байдаг. Энээн тушаа байгша оной июлиин 26-да «Буряад үнэн» газетэдэ хэблэгдэһэн «Политическэ информатор» гэжэ статья соогоо авиационно заводой парткомой секретариин орлогшо В. Клячман яһала тодорхой баримтануудаар гэршэлжэ бэшэнэ. Хэрбээ политинформаторнуудай тус статья соо хэлэгдэһэнэй ёһоор хаа хаанагүй хүдэлдэг һаа, хэрэгнай бүри урагшатай байха байгаа гэжэ һанагдана. Зүгөөр нүхэр Клячман өөрынгөө статья соо олон политинформаторнуудые нэрлэжэ магтабашье, тэдэнэй дүй дүршэл, ямар шэнэ онол арга хэрэглэжэ ажалладагыень гүйсэдөөр харуулжа үшөөл шадаагүй байна. Тиимэ дээрэһээ энээнһээ хойшо газетэдэ али нэгэн агитаторай, политинформаторай ажалай онол аргые харуулһан статьянууд саг үргэлжэ толилогдожо байхань шухала.

Тиихэдэ Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой агитатор, КПСС-эй гэшүүн Б. Цыренов байгша оной августын 2-то газетэдэ хэблэгдэһэн «Агитаторнуудта анхарал хэрэгтэй» гэһэн статья соогоо тон зүб эрилтэ табина. Статья соогоо автор нигэжэ бэшэнэ: «Агитаторнуудта даабари үгэхэдөө, тэдэнэй бэлэдхэлые хараада абалсаха хэрэгтэй. Агитатор байнаш гээд лэ бултандань адлихан даабари үгэжэ байхада таарахагүй болоно». Саашань нүхэр Цыренов баһа нэгэ шухала асуудал дээрэ тогтоно. Юуб гэхэдэ, агитаторай хүдэлмэридэ радио, хэблэлэй хүсые саг үргэлжэ хэрэглэхэ, мүн тэндэ теоретическэ болон политическэ темээр статьянууд, хөөрэлдөөндэ хэрэглэжэ боломоор һонирхолтой тоо, баримтануудые хэблэхэ, агитатор тухай очерк, зураглал толилхо тушаа тон зүб бэшэнэ. Манай республикын хүдөө нютагуудаар, ажахынуудаар һайнаар ажалладаг агитаторнууд, соёл сурталай хүдэлмэрилэгшэд яһала олон ха юм. Энэ зүб шүүмжэлэлые манай хэблэлэй, радио болон телевидениин хүдэлмэрилэгшэд анхаралдаа абаха ёһотой гэжэ найдагдана.

Республикымнай томо промышленна предприятинуудай нэгэниинь—Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын завод. Эндэхи үйлэдбэриин болон бусад харюусалгата участогуудаар далаад агитколлективүүд, хамта зургаан зуугаад шахуу агитаторнууд, политинформаторнууд, лекторнүүд, элидхэлшэд ойлгууламжын хүдэлмэридэ хабаадалсана. Тус заводой түрүү цехүүдэй нэгэниинь шэрэм шудхалгын цех болодог. Энэ цехэй хүдэлмэришэн электрик М. Нимбуев «Хөөрөөниинь тобшо һонор болог лэ» («Буряад үнэн», 1968, августын 23) гэжэ һонирхолтой, гүнзэгы удхатай статья бэшээ. Авторай табиһан асуудалнуудые тусгаар анхаралдаа абамаар. Тэрэ юу хэлэнэб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, агитатор хүн хадаа хүдэлмэришэдтэй хөөрэлдөө хэхэ саг болзороо һайнаар мэдэхэ ёһотой, хоёрдохёор, агитатор бүхэн өөрынгөө хүндэтэй энэ даабарида үнэн зүрхэнһөө, ехэ харюусалгатайгаар хандажа, шэнэ онол арга хэрэглэхэ зэргэтэй. Энээнине партийна организацинууд дэмжэхэ уялгатай.

Ажалшадай дунда ябуулжа байһан ойлгууламжын хүдэлмэриин дүй дүршэл Зэдын аймагай «Мир» колхозой парткомой секретарь Ц. Субановай статья соо харуулагдана. Статьягай автор арадай агууехэ багша В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын тулада колхозой ажалшадай үндэр социалис уялга абаад, үнэн зүрхэнһөө оролдожо, ажаллажа байһан тухай бэшэхэдээ, энэ политическэ ехэ удха шанартай ойдо ажалай эрхим амжалта асарха хэрэгтэ агитатор бүхэнэй ехэ үүргэ дүүргэхэ байһанине тон зүбөөр онсолжо тэмдэглэнэ. Агууехэ багшын түрэһэн ойе соёл сурталай хүдэлмэрине эрид һайжаруулжа тэмдэглэхэ гээшэ соёлшодой нангин зорилго болоно бшуу.

Соёл сурталай хүдэлмэри гансал энээндэ хабаатай хүнүүдэй хэрэг бэшэ, тэрээндэ хүтэлбэрилхы советскэ болон ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй эдэбхитэйгээр хабаадалсаха тухай газетэдэ толилогдоһон статьянууд соо хэдэн авторнууд тэмдэглэнэ. Энэ асуудалда партийна организацинууд анхаралтайгаар хандаха ёһотой. Юуб гэхэдэ, манай республикын ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй олонхинь эрхим хүмүүжүүлэгшэд байһанаа харуулна.

Гадна Зэдын аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо Г. Хайдуковой, «Соведүүдэй анхарха асуудал» («Буряад үнэн», 1968, августын 9), КПСС-эй Хориин райкомой секретарь В. Гумпыловай «Хүтэлбэрилэгшэ — хүмүүжүүлэгшэ» («Буряад үнэн», 1968, сентябриин 6) статьянууд һонирхолтой. Жэшээлхэдэ, Хайдуков малшадта саг ур[...] анхарал табиха тухай зүб ас[...] табина. Холын малшадта [...] библиотекэ гэхэ мэтые ходо [...] шажа байха тухай статьягай [...] ехэл зүбөөр бэшэнэ. Энэ ас[...] партийна эхин организаци[...] анхарал, хиналта доро ходо [...] ёһотой.

Ажалшадые коммунис ёһо[...] мүүжүүлхэ хэрэгтэ ажахы[...] бэрилхы хүдэлмэрилэгшэдые [...] хитэйгээр хабаадуулжа бай[...] нүхэр Гумпылов онсолон [...] лэнэ. Парти, правительств[...] хала, шухала шиидхэбэри[...] мүнөөнэй уласхоорондын ба[...] элдэб һонинуудые хүн зон[...] болзортонь ойлгуулхын [...] КПСС-эй Хориин райком па[...] на, советскэ болон ажахын х[...] бэрилхы хүдэлмэрилэгшэдые [...] хозууд болон леспромхозууд[...] до эльгээжэ байдаг юм. Эн[...] шээ һайшаалтай.

Гадна «Буряад үнэн» га[...] үшөө хэдэн статьянууд то[...] доһон байна. Тэдэнэй автор[...] Загастайн хүдэлмэришэн[...] шуулай үдэшын һургуулиин [...] тор, «Знани» бүлгэмэй лектор[...] дэй бүлэгые ударидагша А. Ер[...] кин («Буряад үнэн» августын [...] Ториин дунда һургуулиин дире[...] Д. Будажапов («Буряад ү[...] 1968, сентябриин 20) болон [...] нүхэд һонирхолтой, дэмжэмээр[...] нал бодолнуудые хэлэнэ. Эдэ [...] дэй табиһан асуудалнууд т[...] партиин райкомууд, партийна [...] организацинууд тусгаар тоб[...] хээд, ажалшадые коммунис ё[...] хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ дура[...] нуудыень хэрэглэхэ бэзэ гэжэ [...] дагдана.

Мүнөө үедэ аймагуудаар ни[...] малые тобир тарганаар, һа[...] үбэлжүүлхэ харюусалгатай ү[...] түлэг дундаа ябажа байна. Эн[...] хала зорилго эрхимээр шии[...] хэрэгтэ соёл сурталай бүхы [...] зургаанууд, хүдэлмэрилэгшэд [...] хитэйгээр хабаадалсаха ёһ[...] Агитаторнууд, политинформ[...] нууд, лекторнүүд, элидхэлшэд [...] ёлой эмхи зургаануудай буса[...] дэлмэрилэгшэд ниитэ-полити[...] хүдэлмэрине таһалдуулангү[...] ябуулха уялгатай. Тиихэдэ, [...] гаяа холын малшадта, холы[...] дөө һуурин тосхоной хүн [...] кино, уран һайханай бүлгэм[...] дэй наада, концерт гэхэ м[...] саг үргэлжэ түсэбэй ёһоор эм[...] хэжэ байха хэрэгтэй.

В. И. Ленинэй түрэһөөр [...] жэлэй ойдо бэлдэхэ асууд[...] КПСС-эй областной комитедэй [...] бадахи пленумэй хараалһан [...] жээ ябуулгануудтай тааралду[...] үзэл бодолой хүдэлмэри ябу[...] гээшэ республикымнай соёл с[...] лай бүхы хүдэлмэришэдэй [...] зорилго мүн.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 10[0] лэй ойн хүндэлэлдэ манай ре[...] ликын ажалшадай абаһан соц[...] уялгануудай дүүргэлтэдэ со[...] бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй элит[...] битаяа оруулхань дамжаггүй.

Л. ПОХОСО[ЕВ]

КПСС-эй обкомой пропага[нда] ба агитациин таһагые даа[гша]

АЛИШЬЕ ТАЛААРАА ҺАЙН

Байгша оной октябрь һарын эхеэр манай эндэхи XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозойхид Улюкчихан гэжэ газарта үхэр мал шахан таргалуулха тусхай гүүртэ эмхидхэһэн юм. Тэндэ 260 толгой мал шахалгада табигдаа.

Энээнһээ урагша Уланай колхоз үбэлэй сагта үхэр мал оройдоошье шахадаггүй байһан юм. Юуб гэхэдэ, үбэлдөө үхэрнүүдые садатарнь эдеэлүүлжэ шахахада үбэһэ тэжээл үлүү ехээр гаргашалагдаха гэжэ һанадаг байгаа бшуу.

Мүнөө жэлдэ Яруунын малшадай жэшээгээр колхоздоо тусхай гүүртэ эмхидхээд, үхэрнүүдые үбэл, зунгүй шахан таргалуулдаг болоёл гэжэ колхозой главна зоотехник Агния Цыремпилова, главна ветврач Иосиф Гармаев гэгшэд дурадхаа һэн.

Шэрүүн хүйтэн уларилтай манай эндэшье үбэлдөө үхэр мал шахан таргалуулха ехэ арга боломжотой байһаниемнай түрүүшын дүн элитээр гэршэлнэ. Энэ гүүртын малшад Борис Цыренов, тэрэнэй нүхэр Дулсан, мүн Александр, Екатерина Черныхтэн ноябрь һарада хаража байһан хашарагуудайнгаа тус бүриин шэгнүүрые сүүдхэдээ 700 граммаар нэмээгээ. Эдэ малаа январиин тэн болотор һайнаар шахажа, тус тустаа 275 килограммһаа доошо бэшэ шэгнүүртэй болгожо ту[...] ха зорилготой.

Тэрэшэлэн энэ колхозой Ул[...] отделениинхид гүрэндэ һү ху[...] даха жэлэйнгээ түсэб болзор[...] урид дүүргээ. Эндэхид, бүх[...] 2740 центнер һү бэлэдх[...] пунктда оруулба. Һаалишад [...] Цыренова, Д. Протасова, Ц. А[...] заева, З. Очирова гэгшэд и[...] гаяа ехэ һү һаагаа.

В. И. Ленинэй түрэһөөр [...] жэлэй гүйсэхээ байһан ал[...] ойн хүндэлэлдэ колхозой от[...] ни, бригада, фермэ, отара бүх[...] социалис мүрысөөн эршэтэй [...] гаар дэлгэржэ байна.

Г. БАДМАЕВ.

Баргажанай аймаг.

СЕКРЕТАРЬНАР ҺУРАЛСАНА

Һаяхан КПСС-эй Түнхэнэй райком аймагай эхин партийна организацинуудай секретарьнарай семинар үнгэргэбэ. Партида шэнэ гэшүүдые абаха, эхин партийна организацинуудай хүдэлмэриин түсэб табиха тухай асуудалнуудаар райкомой хүдэлмэрилэгшэ П. С. Демин, эмхидхэлэй таһагые даагша И. Л. Полхонов гэгшэд элидхэл хээ.

Аймаг дотор хүдэлдэг 74 политһургуулинуудта 900-һаа үлүү хүн һуралсана. Туранай совхоздо, Ленинэй нэрэмжэтэ, «Восточные Саяны» колхозуудта коммунистнуудай һуралсал һайнаар эмхидхэгдэнхэй гэжэ энэ асуудалаар элидхэһэн нүхэр Жербаев тэмдэглээ. Партиин райкомой секретарь нүхэр Н. И. Крючков соёл сурталай хүдэлмэри эршэтэйгээр ябуулха, социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ тухай сугларагшадта хөөрэжэ үгэбэ.

Б. БИРВАЕВ.

ЭКОНОМИЧЕСКА АСУУДАЛААР СЕМИНАР

Загарайн аймагай Онохойн модо болбосоруулгын комбинадай дэргэдэ промышленна предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, партийна организацинуудай секретарьнарай, үйлэдбэриин-финансова таһагуудай начальнигуудай, главна бухгалтернуудай хоёр үдэрэй семинар боложо үнгэрбэ.

Тэрэ семинар дээрэ экономическа шэнэ реформые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ, ажалые эрдэм наукын үндэһөөр эмхидхэхэ хүдэлмэриин хэр зэргээр бэелүүлэгдэжэ байһан тухай асуудалнууд хэлсэгдэбэ. Эдэ асуудалнуудаар Онохойн модо болбосоруулгын комбинадай директорэй орлогшо (экономическа хүдэлмэри эрхилдэг) нүхэр Паскевич Н. М., главна инженер нүхэр Опак И. Ф., профсоюзай рабочкомой түрүүлэгшэ нүхэр Михайлов С. И. гэгшэд элидхэлнүүдые хэһэн байна. Элидхэлнүүд тушаа үгэ хэлэлгэн болоо.

Хоёрдохи үдэрынь семинарта хабаадагшад Улаан-Үдэ городоложо, ЛВРЗ ба «Электромашина» заводой экономическа хүдэлмэритэй танилсаһан байна.

Д. ДАШИЦЫРЕНОВ.
КПСС-эй райкомой таһагые даагша.

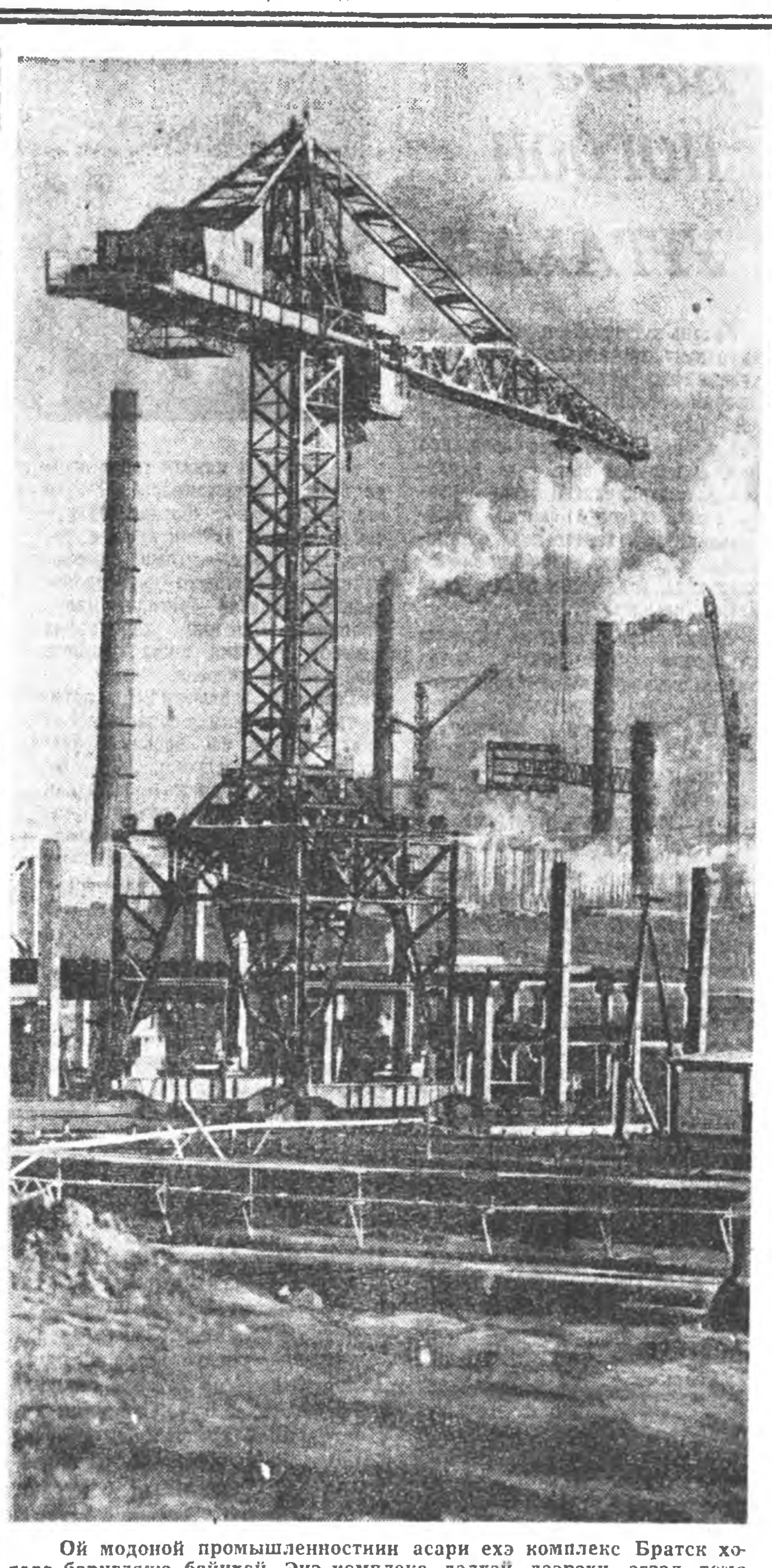

Ой модоной промышленностиин асари ехэ комплекс Братск хотодо баригдажа байнхай. Энэ комплекс дэлхэй дээрэхи эгээл томо предприяти болоно. Мүнөө хэдэн фабрикань ашаглалгада үгтөөд байна. Сульфат-целлюлоз гаргаха заводууд, модо хатааха, фанерэ хэхэ фабриканууд, электростанци эндэ баригдажа байнхай. Бүхы предприятинуудай ашаглалгада үгтэһэнэй һүүлээр энэ комплекс жэлдээ зургаа миллион кубометр модо болбосоруулан гаргадаг болохо юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: комплексын барилга дээрэ.

МИНУТА БҮХЭНДЭ — ТЕЛЕВИЗОР

ЛЕНИНГРАД. Козицкиин нэрэмжэтэ заводой коллектив В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсоод, амжалтатайгаар ажаллажа байна. «Аврора», «Вечер», «Радуга» гэжэ телевизорнүүд бүтээн гаргагдана. Богонёор хэлэхэдэ, минута бүхэндэ нэгэ телевизор бүтээгдэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ОТК-гай шалгагша Н. Андреева (зүүн гар тээнь) монтажница В. Глухова гэгшэд телевизорнүүдые шалгажа байна.

ТАСС-ай фото.

ТҮРҮҮЛЖЭЛ ЯБАДАГ

«Улаан Аха» колхозой малшад энэ жэлэй үбэлжэлгые эрхим һайнаар үнгэргэжэ, ниитын адууһа малые гарза хоролтодо оруулангүй ондо оруулха, ашаг шэмыень доошолуулхагүй гэһэн үүсхэл бүхы аймаг дотороо гаргаһан юм.

Коммунистнар энэ хэрэгтэ али зэргээр хабаадалсажа, ямар жэшээ харуулжа байнаб гэһэн асуудал колхозой коммунистнарай суглаан дээрэ һаяхан харагдаба.

Элидхэлшэ — колхозой партийна организациин секретарь нүхэр Патархеев нигэжэ тэмдэглээ:

Коммунистнар С. Д. Гармаева, И. Соетова гэгшэд илангаяа һайнаар ажаллана. Тэдэнэр хүнтэн болохотой адли кормокухнинуудые ашаглалгада оруулжа, залуу, хүшэ тамираар муу малда тэжээл буйлуулан үгэдэг болоо. Колхозой адууһа малай үбэлжэлгые һайнаар үнгэргэхын түлөө энэ хүдэлм[эри] коммунистнар эльгээгдэнэ. [Жэ]шээлхэдэ, Урьёлогой фер[мэ] партиин гэшүүн С-Ж. Б. Т[...] нова ажаллана. Тэрэ нүхэр [...] жа абаһан ажалдаа эзэн [...] хандажа, эрхим амжалта т[...] жа ябадаг юм. КПСС-эй ра[йко]мой гэшүүн нүхэр Тагл[...] мал ажалай хүдэлмэри һа[...] дэхэ. Юуб гэхэдэ, энэ нүхэр [...] сагта ямар үнеэс һаахаб, [...] шан гээд тэрээндэ хандах[...] хэ мэтэ асуудалнуудые [...] хээр мэдэдэг. Обоортын гү[ү]дэ эльгээгдэһэн партиин [гэ]шүүн В. М. Ошоров үрэ [...] тайгаар ажаллажа эхилбэ. [Вла]димир Будаев Булэг Шэб[...] хонишон В. Л. Урбаевта [...] жо, туһалха болобо.

Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, «Ул[аан] Аха» колхозой коммунист[нар] мал ажалай хүндэ хүшэр х[ү]мэридэ ябалсажа, ниитын м[ал] үбэлжэлгэдэ бүхы хуб[...] оруулалсахабди гэжэ мэдүү[...]

В. ГАЛСАНОВ.

Аха.

УЯЛГАЯА ДҮҮРГЭНЭ

Кабанскын райпотребсоюзай хүдэлмэрилэгшэд эд бараа худалдаха 10 һарынгаа түсэб 100,2 процент дүүргэжэ шадаа. Эрхим һайнаар хүдэлжэ гараһан наймаашад олон. Жэшээлхэдэ, наймаалагшад В. С. Каплина эд бараа худалдаха 10 һарынгаа түсэб 115,2, А. Е. Жарников 101 процент дүүргэһэн байна.

Столовонуудай хоорондо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Кабанскын нэгэдэхи дунда һургуулиин столовын хүдэлмэрилэгшэд шалгараа.

А. БУСУРМАНОВ.

Орон дотор хүн зоной тоое бүридхэлдэ абахын урда тээ

ОЛОН ДУТАГДАЛТАЙ БАЙБА

Хүн зониие бүридхэхэ Бүхэсоюзна бэшэлгэдэ хэр зэргээр бэлдэжэ байhан тухай Кабанскын аймагай ажалшадай депутадуудай Совет гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ М. П. Попов Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Советэй заседани дээрэ тоосоогоо хэбэ.

Хүн зониие бүридхэн бэшэлгэдэ бэлдэхэ хүдэлмэри аймаг дотор хангалтагүйгөөр ябуулагдана гэжэ Министрнүүдэй Совет тэмдэглэбэ.

Бабушкин городой, Каменск, Селенгинск, Выдрино гэжэ хүдэлмэришэдэй тосхонуудай, Кабанск, Байкало-Кудара тосхонуудай үйлсэнүүдэй, гэр байрануудай нэрэ, номернуудые тодорхойлхо, гэр байрануудай дансануудта, сельскэ Советэй гүйсэдхэхэ комитедтэхи гэр айлнуудай дэбтэрнүүдтэ хүн зоной бүридхэл тодорхой болтохо хүдэлмэри hүүлэй үедэ hуларhан байна. Гүрэнэй статистикын аймагай инспектура Бабушкин городой, бусад поселок, тосхонуудай картануудые хэрэгтэй тоо соонь зохёожо дүүргээгүй. Аймагай, городой газарай, сельскэ болон поселково Советүүдэй мэдэлэй газарай хилэнүүдые тодорхойлhон документнүүд хүсэд байгуулагдаагүй.

Хүн зониие бүридхэн бэшэлгэдэ бэлдэхэ хүдэлмэриин хэр зэргэ ябажа байhые шалгаха харалгын комиссинууд үшөө тогтоогдоодүй, энэ хэрэгтэ ниитын эмхинүүд hулаар хамжуулагдана гэжэ Министрнүүдэй Совет тэмдэглэбэ. Энэ хүдэлмэриин ябаса тухай материалнууд аймагай газетын хуудаhануудта, нютагай радиодамжуулгада тон үсөөнөөр тунхаглагдана.

Соёлой байшан, хүдөөгэй клубууд болон библиотекэнүүдтэ хүн зониие бүридхэн бэшэлгэ тухай харуулан ойлгуулhан стендүүд түхеэрэгдээгүй, 1970 оной январьда болохоёо байhан хүн зоной бүридхэл тушаа консультаци, хөөрэлдөөнүүд эмхидхэгдэнэгүй.

Аймагай Советэй гүйсэдхэхэ комитедэй заседани дээрэ хүн зониие бүридхэн бэшэлгэдэ бэлдэхэ асуудал байгша ондо нэгэшье дахин хэлсэгдээгүй, тус асуудалаар городой, посёлково ба сельскэ Советүүдэй тоосоонууд шагнагдаагүй. Хүн зониие бүридхэн бэшэлгэ эмхидхэхэ хэрэгтэ туhалха аймагай комиссида найдажархёод, аймагай Советэй гүйсэдком энэ хүдэлмэри бодотоор хүтэлбэрилөөгүй байна.

Эдэ бүгэдэ дутуу дунданuудта анхаралаа хандуулжа, шууд усадхахыень аймагай Советэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ М. П. Поповто Министрнүүдэй Совет hануулан дурадхаба.

1969 оной январиин 1 болотор аймагай, городой, томо hуурин тосхонуудай схемэ, картануудые зохёожо, гүрэнэй статистикын аймагай инспектурые хангахыень, үйлсэнүүдэй нэрэ, гэр байрануудай номернуудые, городой, поселок, тосхонуудай хилэнүүдые тодорхойлхыень Министрнүүдэй Совет аймагай Советэй гүйсэдкомые уялгаба.

Хүн зониие бүридхэн бэшэлгэдэ зорюулагдаhан стенд-консультацинуудые томо предприяти, эмхи зургаануудта, соёлой байшан кинотеатр, библиотекэ, клубуудта, hуралсалай газарнуудта, вокзалнуудта түхеэрэн байгуулхыень мүн лэ дурадхаба.

Гэр айлнуудай тооe бүридхэдэг дансануудай хэр зүбөөр хүтэлэгдэжэ байhые шалгаха ниитын харалга 1969 оной январиин 1 болотор хаа хаанагүй үнгэргэхэ. Тиихэдээ паспортна бүридхэлэй гурим хазагайруулhан, 16 наhа гүйсөөгүй үхибүүдые, бүридхэлдэ абаха ябадалда үзэгдэhэн дутагдалнуудые түргэн саг соо усадхаха зэргэтэй гэжэ аймагай Советэй гүйсэдком уялгалагдаба.

Хүн зониие бүридхэн бэшэлгэдэ бэлдэхэ талаар Кабанскын аймагта үзэгдэhэн дутуу дунданууд бусад аймагуудта, город, тосхонуудта ушардаг байhые харадаа абажа, тус асуудал зохихо газарта зүбшэн хэлсэжэ, тодорхой хэмжээ ябуулгануудые абахыень городууд болон аймагуудай Советүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдтэ даалгагдаба.

МУЗЕЙДЭ ОРОhОНОЙ hҮҮЛЭЭР...

— Үхибүүд! Үбэлэйнгөө амаралтада Улаан-Үдөөр аяншалхадаа, 1-дэхи интернат hургуулиин хизаар ороноо шэнжэлхэ музейдэ орожо гарахаяа бү мартаарайг. Танай эндэ хаража, hонирхомоор юумэн яhала олон байха.

Тус hургуулиин hурагшад багшанарайнгаа хүтэлбэри доро түрэл республикынгаа аймагуудай, Улаан-Үдэ хотын районуудай хүгжэлтэ тухай материал суглуулдаг, ажалша бэрхэ хүнүүдтэйнь танилсажа хөөрэлдэдэг, уулзалгануудые үнгэргэдэг байна. Үхибүүд түрэл город соогуураа, хүдөө нютагуудаар аяншалжа ябахадаа, элдэб материал суглуулха тон ехэ дуратай болонхой. Пионерскэ отряд бүхэн Улаан-Үдын районой предприятинуудай гү, али үйлсын түүхээр hонирходог, түрүүшын комсомолшууд, коммунистнуудые, уран зохёолшод, артистнарые hургуулидаа уридаг. Өөhэдынгөө хараhан, үзэhэн, дуулаhан юумэнүүдээ тусхай дэбтэрнүүдтэ бэшэжэ абадаг. Эдэ дэбтэрнүүдынь музейдэ хадагалаатай.

Ехэ юумэ мэдэжэ, ойлгожо абахын тула hурагшад хизаар ороноо шэнжэлхэ музей эмхидхэhэн юм. Музейн экспонадууд буряад арад зоной үнгэрhэн сагай түүхые домоглон хөөрэжэ үгэнэ. Тиимэhээ эндэ орожо гараhанайнгаа hүүлээр үхибүүд түрэл hургуулидаа нимэрхүү музей эмхидхэбэл, hайн байгаа гэжэ ухаан бодолдоо ээлүүдгүй hанаха, эндэхи hурагшадай ажал хүдэлмэрие магтан, үетэн нүхэдтөө хөөрэжэ үгэхэ байхат.

Музейдэ табигдаhан материалнууд хэдэн темээр хубаарна. Урданай ба мүнөөнэй Улаан-Үдын түхэл шарай харуулhан фото-зурагууд, Буряад орондо суурхаhан революционернүүдэй дүрэнүүд музейн ханануудые шэмэглэнэ. Жэшээнь, Революциин талмай дээрэ, тиихэдэ яармагай болодог газарта наймаашан А. Ф. Второвой магазин, городой ехэ үйлсын (мүнөөнэй Ленинэй нэрэмжэтэ гудамжа) модон гэрнүүдые харуулhан фото-зурагууд hонирхолтой. Эндэ нэгэ газарта иимэ юумэ уншанабди: 1882 оной мэдээгээр, Улаан-Үдэдэ 668 гэр, эмхи зургаанай байранууд байhан. Тэдэнэйнь арбан нэгэниинь—шулуун гэрнүүд.

Юрэнхы дээрээ Улаан-Үдэ хотын урданай түхэл шарайе харуулhан фото-зурагуудые тоолохо болоо hаа, олон даа.

Манай буурал үбгэд, хүгшэднай зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэмэ үльгэр, туужа хөөрэжэ, багашуулые hонирхуулдаг hааб даа. Эдэнэй хөөрэдэгэй ёhoор, элдэб ангай арhаар оёжо үмдэдэг хубсаhаниинь өөрынь онсо маягтай юм. Эхэнэрнүүд hайхан бугааг, hиихэ, сахариг мэтын зүүдхэлнүүдээр гоёдог байhан. Эрэшүүл мүнгэн хэтэ, хутага зүүжэ ябадаг hэн. Эдэ бүгэдые үхибүүд бэдэрэн оложо, музейдээ асарhан юм. Мүн модон, зэд амhарта, түйсэ, ном годли гэхэ мэтэ эндэ табяатай. Гадна хуушанай, мүнөөнэй саарhан, зэд мүнгэнүүдшье бии.

Дайшалхы алдар солын таhалгада оромсоороо бишыхан немец басага тэбэриhэн совет сэрэгшые харуулhан зураг ханада зураатай байхыень харахат. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ фашис булимтарагшадтай эрэлхэгээр тулалдажа, шэн габьяа харуулhан буряад ороной баатар сэрэгшэдэй фото-зурагууд тус таhалгын ханые шэмэглэнэ. Дайнай газарhаа амиды мэндэ гэртээ бусажа ерэhэн сэрэгшэдтэй үхибүүд тон ехэ хани барисаатай. Зарим сэрэгшэд орден, медальнуудаа бэлэг болгожо үхибүүдтэ үгэдэг байна. Зунай амаралтын үедэшье hурагшад хүдөө нютагуудаар аяншалжа, музейдээ ехэ материал асардаг юм.

Тиимэhээ Улаан-Үдын 1-дэхи интернат hургуулида эмхидхэгдэhэн музей эдир үетэниие баатар эсэгэнэр, аханарай жэшээ дээрэ хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ ехэ удхашанартай. Иимэ музейнүүд хүдөөгэй hургуулинуудта олоор нээгдээ hаа, туhатай hэн гэжэ hанагдана.

М. ЦЫРЕНОВ.

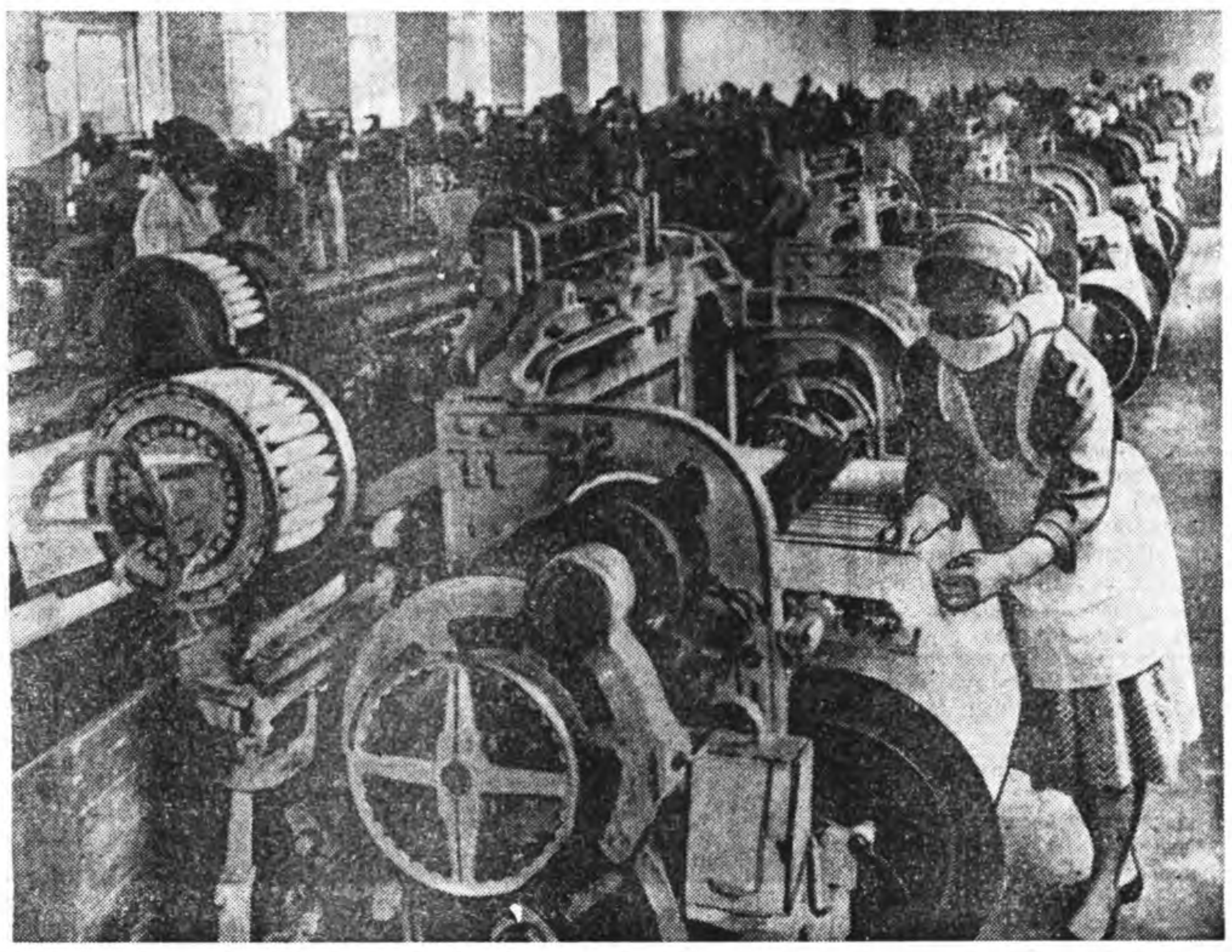

АХА ДҮҮ СОЦИАЛИС ОРОНУУДТА

БОЛГАРИ. Софи хотын ...н зурааша Ненко Баяд...ев В. И. Ленинэй түрэ...р 100 жэлэй ойе угтуу..., агуу багшын дүрые зу...а эхилэнхэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: уран зу...ша Н. Баяджиев.

ТАСС-ай фото.

О

КНДР. Хэдэн жэлэй урда ...Чансон хотын текстиль...фабрика шэрүүн хээтэй ...үүдые нэхэн гаргадаг ...hан юм. Мүнөө тус фаб...ынхид нарин нягта бүд ...гадаг болоо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Чансоной ...рикын нэгэ цех соо.

ТАСС-ай фото.

...ХЭТЭ МҮНХЭДӨӨ ЖАГСААЛДА

...лай Островскиин баатар...ратаhан энэ хүн табин дүр...эйнгээ гушан табанай тур...э хүндөөр үбшэлөө. Теэд ...тэрэниие жагсаалhаа hуга ...шадаагүй. «Сахали», «На...уhан» гэhэн романуудые, ...шуурган соогуур» гэжэ ...бэшэhэн Николай Бирю...966 ондо наhа барла.

...ныын Министрнүүдэй Со...шиидхэбэриин ёhoор, мүнөө ..., уран зохёолшо-коммунис...үлшынгээ жэлнүүдые үн...байhан соо тэрэнэй нэ...э литературно-мүнхэлгын ...нээгдэхэнь.

...уран зохёолшын хэмаг ...тэрэл зандаа үлэнхэй: Би...эй нэгэтэшье хажуудань ...үй бэшэгэй стол, кровать...ь тудаhан сонхо, саатай ...набша намаа харадаг ехэ ...сохидог машина, телефон ...хажууданъ табяатай. Веран...дэнь коляска тэргэ.

...юковой зохёолнуудта зорюулhан экспозицида совет болон хилын саанахи уншагшадай олон тоото hайшаал-hанамжанууд харуулагданхай. «Замбуулин хүдар харгы гаргахадам, танай Сахали туhалаа»— гэжэ дэлхэйн түрүүшын эхэнэр-космонавт Валентина Николаева-Терешкова бэшээ hэн. «Манай ороной хүбүүд, басагад Ленинэй хэрэгтэ үнэн байлгын, арюун ябадалтай коммунистын hайхан сэдьхэлтэй байлгын жэшээ Сахалиhaа абадаг» гэжэ Болгариин залуушуулай Димитровско коммунис союзай ЦК-гай бэшэг соо хэлэгдэнэ. Тиимэhээ залуушуулай барилгын ба үйлэдбэриин хэдэн олон эрхим бригаданууд Сахалиин нэрэ солодо хүртэнхэй».

Вьетнамhаа ерэhэн бэшэг уншыт. «Дайнай үедэ хосорhон манай национальна героиня Во Тхи Шау Сахалидал адлишуу байнал. Танай номые сэдьхэлээ доhолон байжа оршуулна»—гэжэ уран зохёолшодо мэдээсээ.

Герман-совет хани барисаанай бүлгэмэй олон түмэн гэшүүдэй зүгhөө Вилли Бредель бэшэхэдээ, Германиин Демократическа Республикада Бирюковой «Нарынай уhан» хэдэн олон нүхэдые олоо гэжэ мэдээсэбэ.

Болгариин Тиганцы нютагай Роза Геноватай уран зохёолшын бэшэлсэhэн бэшэгүүд баhал hонирхолтой. Роза басаган хүндэ үбшэндэ нэрбэгдэхэдээ ажабайдал тушаа этигэлээ алдаhан байна. Нэгэтэ хүршэнэрэйнь нэгэн «Работническо дело» газетэдэ гараhан болгар литератор К. Георгиевай «Илагша» гэhэн очерк харуулба. Тэндэнь совет уран зохёолшын баатаршалга тухай бэшэгдэhэн байгаа. Тэрэ очерк басаганай сэдьхэл доhолгоод, саашадаа хайшан гэжэ ажаhууха тухай зүбшэл гуйжа Бирюковто бэшэг бэшэбэ. Уран зохёолшо гансата харюусал. Тэрэ гэhэнhээ хойшо Роза hалаа сэдьхэлээ зобохоёо болёод, дунда hургуули, hүүлээрнь университет дүүргэhэн юм.

СССР-тэ, хилын саана хэблэгдэhэн Бирюковой номууд, уран зохёолшын табин наhанай ойн үдэр барюулагдаhан, болзоргүй комсомольско билет, Гүрэнэй шангай лауреадай диплом, хүндэлэлэй грамотанууд, ВЛКСМ-эй ЦК-гай тусхай бэлэг болохо часы, совет ба хилын саанахи нүхэдэй олон бэлэгүүд энэ музейдэ суглуулагданхай.

Наhа бараhанайнь hүүлээр үгтэhэн, Ленинскэ комсомолой дурасхаалта медаль хадаа залуу үетэниие хүмүүжүүлгэдэ уран зохёолшын хабаадаhан габьяае үндэрөөр сэгнэhэнэй гэршэ тэмдэг болоно.

Бирюковой литературна архив шэнжэлэгдээ. Нүхэрhөө хахасаhан Анна Ильинична совет хирургнуудта зорюулагдаhан уран зохёолшын «Хоёрдохи зүрхэн» гэжэ бэшэгдэжэ дүүрээгүй номой гар бэшэгые хэблэлдэ бэлдэбэ. Энэнь hаяар «Москва» журналда хэблэгдэхээр хараалагданхай.

Сергей ШОНТЫРЬ,
АПН-эй корр.

Журналистын блокнодhoo

ИНДИИН «УЛААН ГУРБАЛЖАН»

Хоёр жэлэй саада тээ Индиин хүн зоной хахад миллиардhaa үлүү болоходо, орон доторнь найр зугаа болоогүй юм. Табан зуу миллион дугаар үхибүүнэй түрэхэдэнь, хэншье амаршалаагүй. Ороной президент байhан д-р Радхакришнан иигэжэ мэдүүлээ бэлэй: «Энэмнай аюулай дохёо гээшэ. Хэрбээ энээниие хэрэгсээгээгүй hаа, хосорон hалажа болохобди».

Мүнөөдөө Индидэ жэл бүри 21 миллион хүн түрэнэ, 8 миллион хүн наhа барана. 21—8=13. Энэ тоо Австралиин бүхы зоной тооhoo үлүү. Индидэ жэл бүри «Шэнэ Австрали» нэмэнэ бшуу.

Теэд юундэ хүнэй түрэхэдэ амаршалангүй, дарамта гэжэ тоолодог юм?

Гол шалтагааниинь юуб гэхэдэ, Индиин экономико эды шэнээн хүнэй жэл бүри олошорходо, hургууляар, эдеэ хоолоор, ажал хүдэлмэреэр хангажа шаданагүй бшуу.

Юрэнхыдөө үхибүүд гэмтэй бэшэ. Колониальна тонолгоhoo зобоhон, тулиhан эсэгэ, үбгэн абанарайнгаа түлөө гэмгүйшүүл гэмтэй болоо. Индиин арадай хүзүүн дээрэ колонизаторнуудай hууhан, олон жэлдэ шуhыень hорohонhoo мүнөөшье болотор хүл дээрээ гаража шадаагүй байhaap.

Инди бэеэ даанги байдалда гараhaap ехэ амжалтануудые туйлаа. Шиидхэгдэхэ ёhотой социальна хэмжээ ябуулгануудайнь экономическа ба соёлой хүгжэлтэтэй ниилэхэдэ, байн байтараа Индиин хүн бүхэндэ ажал, эдеэ хоол, гэр байра, хубсаhа, жаргал хангаханъ лабтай. Харин мүнөө эдэ асуудалнуудай тон шангаар табигдажа байhан тула, тааpaxa хэмжээнүүдые абаха ёhотой болоно.

Хүнэй түрэлгые хизаарлаха политикые экономикын ба соёлой хүгжэлтын гол нүхэсэл гээд Индиин правительство тоолоно.

Хурса үзүүрээрээ доошонь харуулагдаhан улаан гурбалжан тэмдэг ороной бүхы булан хизаарнуудта бии болож эхилээ. Гэр бүлынгөө ажабайдал түсэблэлгые зүбшэхэ пункт тэрэ байшан соо бии, зүгөөр эндэ түлбэригүйгөөр зүбшэлсэхэ, туhа эрихэ аргатай гэжэ улаан гурбалжан ойлгуулна. Тэрээнhээ гадна, иимэ гурбалжаниие тусхай автофургон ба медицинскэ сестрануудай хубсаhан дээрэ хаража болохот.

Ороной хүн зоной олонхиниинь уншажа шадахагүй байhан дээрэhээнь иимэ тэмдэг хэрэгтэй болоо. Орёо бэшэ, бусад тэмдэгүүдтэ адли бэшэ аад, хүнэй түргэхэнөөр ойлгоходо, зурахада бэлэн, нюдэндэ дулаахан тэмдэг хэрэгтэй байгаа бшуу.

Хоёр—гурбан дабхар эгээл ехэ улаан гурбалжаниие Дели хотодо хаража болохот. Эндэ Элүүрые хамгаалха министерствын— гэр бүлые түсэблэхэ департамент оршодог юм. Энэнь 1605 хотын, 4600 хүдөөгэй түбэй, 16150 нютагай отделениин ажал ябуулгые хүтэлбэрилдэг.

Гэр бүлые түсэблэлгын хэрэгтэ 2290 миллион рупий гэхэ гү, али бүлэ бүридэ 25 рупий дүрбэдэхи табан жэлэй түсэбөөр hомологдоhон байна. Ехэ тоо гээшэ ааб даа! Үнгэрhэн ойрын жэлнүүдтэ мүнгэ зөөриин дуталдадаг байгаа hаань, мүнөө үгтэhэн мүнгэ хэрэглэжэ шадаха асуудал гараад байна. Врачнууд, медицинскэ сестранууд хүртэнэгүй. Үшөө 125 мянган медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд хэрэгтэй.

Ойлгуулан үнэншүүлхэ гээшэ гол зорилто болоно. Тиимэ ямаршье гуримаар баадхажа болохогүй. Тайлбарилан ойлгуулха, хөөрэлдөө үнгэргэхэ, тусхай кинофильмүүдые харуулхадаа, «Бага бүлэ —жаргалтай бүлэ» гэжэ этигүүлхые оролдоно. «Бага» бэшэ —гурбан үхибүүтэй гэр бүлые правительство «бага бүлэ» гэжэ тоолодог гээд ойлгонобди. Правительствын табиhан гол зорилго юуб гэхэдэ, хүнэй түрэлгын тооe мянгачай 41-hээ 25 хүрэтэр үсөөрүүлхэ, тиигэбэл—гэр бүлэдэнь дунда зэргээр гурбан үхибүүд болохо гэжэ тухайлагдана.

Энэ зорилго бэлэхэнээр бэелүүлэгдэхэгүй. Хуушан ёhо заншалаа орхигты гэжэ хүндэ этигүүлхэ гээшэ хүшэр хэрэг.

Хадамда гарахаяа байhан энэдхэг басаганда зорюулhан, «найман хүбүүнэй эхэ болоорой» гэдэг заншалта юрөөл бии.

Үхибүүтэй байха гээшэ энэдхэг таряашанда эгээл юрын хэрэг. «Аспирин» гэжэ үгэ мэдэхэгүй, хүдөө нютагуудта ажаhуудаг хүнүүдтэ hэргылэмжын аргануд тухай ойлгуулха бэрхэтэйшэг байдаг ааб даа.

Тэрээнhээ гадна, эсэгынгээ үхэхэдэ хүбүүдынь тэрэнэй бэеые галдаха ёhотой гэжэ тоолодог. Юундэб гэхэдэ, хүбүүдтээ галдуулhан эсэгэ «бурханай» орондо жаргаха юм гэдэг шуу. Газар дэлхэй дээрэ тулижа ябаhан ямар хүн иимэ хуби заяанда хүртэхэ дурагүй байхаб?! Тиимэл хадань, нэгэ бэшэ, харин олон хүбүүд хэрэгтэй болоно.

Заншалай хүсэн ехэ ха юм. Мүнөө гурим, заншал бүхэн хэрэгтэй бэшэ, гэбэшье элдэб гуримууд хэдэн зуун жэлэй туршада гү, али шажанаар бии болгогдоhон байдаг шуу.

Үхибүүдые хэмhээ олоор түрэхэгүй гэжэ ойлгуулхын тула Индиин правительство олон бэрхэшээл дабаха ушартай болоно. Гэбэшье түрүүшын амжалтанууд туйлагданхай. Оронойнь хэдэ хэдэн районуудта жэлэй турша соо нарайлалгын тоо 100 хүн бүриин 36-гаар хороо.

Правительствань хүн зондо ойлгуулха, гэгээрүүлхэ, этигүүлхэ гэжэ шууд шиидэнхэй. Бусад оронуудта, илангаяа хүгжэн hалбаржа байгаа оронуудта, бага бүлын түлөө ехэ тэмсэлэй юугээр дүүрэхыень анхаралтайгаар адаглан хаража байдаг.

Г. ГЕРАСИМОВ,
АПН-эй тусхай корр.

...ШЭНЭ БАРИЛГАНУУД

...АТА. (Манай корр. Вл. Жиг... телефоноор дамжуулба).

...Манай аймагай Аргатын ...жэл ерэхэ бүри шэнэ барилгые үргэн дэлисэтэйгээр ...даг. Жэшээлхэдэ, hаяхан ...ой түб hуурин болохо Аргатахондо универмаг нээгдэбэ. ...эшэлэн 320 hурагшадай нэ...рэ заалтаха дунда hургуу... томо байшан мүн лэ ашаг...а эхилэнхэй. Тус hургуу... байшан шэнэ түхеэрэлгэнүү...хангагданхай. Түрэлхи, ород ...литературын, физикын, ма...икын, химиин, мүн бусад ...кабинетүүд бии. Гадна спортын hаруул уужам зал, уран гоёор шэмэглэгдэhэн пионерскэ комнато гэхэ мэтэнүүд эдиршүүлэй дурые ехээр татадаг байна.

Тон hүүлэй үедэ дурсагдагша нютагта ясли-саад баригдажа, совхозой хүдэлмэришэдэй далан табан хүүтэд оруулагданхай.

Культурно-ажаhуудалай барилганuудые олоор бүтээхэ зуурта, совхозойхид малшадайнгаа ажаhуудалда анхаралаа ехээр табидаг. Жэшээлхэдэ, тус ажахын Хара-Хушуун, Малтагта, Дээдэ-Аргата гэхэ мэтэ газарнуудаар малшадай шэнэ гэрнүүд олоор баригдаа.

Улаан-Үдын ашаа буулгадаг хашаа соо бүхэли үдэртөө эршэтэ ажал бусална. Холын хото городуудhaa түмэр замаар шэрэгдэhэн ашаан эндэ буулгагдажа, Буряад ороной промышленностиин завод, фабрикануудта эльгээгдэжэ байдаг. Эндэхи хүдэлмэришэд үдэр бүринөө даабари 120—150 процент дүүргэжэ, ехэ амжалта туйлана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Автомобильнуудта ашаан тээгдэнэ. Арадай ажахыда шухала хэрэгтэй зүйлнүүд саг болзор соо хэрэглэгшэд тээ хүрэхэнь.

К. ГАБАЕВАЙ фото.

„Буряад үнэндэ“ ...бэшэhэнэй hүүлээр

„САГ СООГОО ...ҮРГЭГДЭНЭГҮЙ“

Иимэ гаршагтай статья манай газетын сентябриин 5-най номерто толилогдоо hэн. Сэлэнгын аймагай Тельманай нэрэмжэтэ колхозой холын бэлшээридэ байhан малшад, хонишод, hаалишад газетын hонинтой саг соогоо танилсанагүй гэжэ статья соо хэлэгдэhэн юм.

КПСС-эй Сэлэнгын райкомой секретарь К. Д. Лубсандоржиев дурсагдагша асуудалда харюусахадаа, иигэжэ мэдээсэнэ:

«Саг соогоо хүргэгдэнэгүй» гэhэн статья колхозой парткомой зүблөөн дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, газетэ, журнал эээдтэнь саг соонь абаашагдадаг болоо».

ҮДЭР БҮРИ — 230.000 МЕТР...

Буряадай кинопрокадай фильм заhабарилгын цехтэ ороходо, орёо оньhон ролигууд соогуур зуралзан татагдаад эбхэгдэжэ байгаа кинолентэнүүд таршаганалдажал байдаг. Эндэ кинофильмын лентые шалган заhабарилдаг нүхэд тус бүридөө тусхай түхеэрэлгэтэй стол дээрэ ямар нэгэн фильмые хуби хубяарнь илгаад, шалгажа захалдаг. Тиихэдээ багахан «экран» дээгүүр зуралзан гаража байгаа кадрнуудай элэжэ бүдэхир болоhые, мүн лентэ дээрэхи «абяанай зургын» таhалдаhан газарнуудые алдангүй барижа заhабарилдаг.

Дээрэ дурсагдагша цехтэ фильм заhабарилдаг арбан хоёр нүхэд хүдэлнэ. Тэдэнэр үдэр соо тус бүридөө дунда зэргээр найма найман фильм заhабарилжа амжадаг байна. Дүүрэн-метражна уран hайханай нэгэ фильм гол түлэб 2000, 2500-гаад метр ута лентэтэй байдаг гээшэ гэжэ эндэ тэмдэглэмээр. Тимэhээ фильм заhабарилагша бүхэн үдэр бүри хорёод мянган метр кинолентэ шалган гаргана.

Кинопрокадай фильм заhабарилгын цехтэ удаан саг соо хүдэлжэ, нилээд ехэ дүй дуршалтай болоhон нүхэд олон. Жэшээлхэдэ, фильмүүдэй монтаж хэдэг ахалагша хүдэлмэрилэгшэ Надежда Васильевна Мундуруева шалган заhабарилагшын мэргэжэл шудалhан залуушуулай саашадаа бэеэ даагаад ажаллаха хэрэгтэнь ехэхэн туhа хүргэдэг байна.

Тус цехтэ үдэрэйнгөө даалгабаринуудые үргэлжэ үлүүлэн дүүргэдэг залуу нүхэдэй дунда Галина Захарчук, Светлана Булгакова гэгшэдэй нэрэ нэн түрүүн дурдагдана.

Гадна урда тээнь кинопрокадай фильмобазада ажаллажа байхадаа, фильм шалган заhабарилагшын мэргэжэл шудалhан комсомол басагад Нэлли Бадашкеева, Людмила Сумкина тухай дурсагдагша эмхиин директор Василий Константинович Евграфов магтаалай үгэнүүдые хэлээ hэн. Ушарынь хадаа эдэ басагад фильм заhабарилагшадаар hаяшагай ажаллажа эхилээшье hаа, өөhэдынгөө оролдосын ашаар үдэрэйнгөө даалгабаринуудые урагшатайгаар дүүргэдэг байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: фильмүүдые шалган заhабарилагша комсомол басаган Нэлли Бадашкеева.

Б. ЖАНЧИПОВАЙ фототекст.

ШЭНЭ НОМУУД

«Минии багша Ленин», «Ехэл hайн»

Буряадай номой хэблэл байгша ондо хэдэ хэдэн номуудые барлажа гаргаба. Тэдэнэйнь дунда манай поэт Николай Дамдиновай бэшэhэн «Минии багша Ленин» гэhэн поэмэ, мүн Владимир Маяковскиин «Ехэл hайн» («Хорошо!») гэhэн поэмые оршуулга тусхай ном болгогдон гараба.

1927 ондо Владимир Владимирович Маяковский «Ехэл hайн» гэhэн поэмэеэ бэшэhэн юм. Маяковский тус поэмэ соогоо 1917 оной февральда болоhон буржуазно-демократическа хубисхалай hүүлдэхи байдалhаа эхилээд (2-дохи бүлэг), Агууехэ Октябриин революцие харуулжа (6-дахи бүлэг), саашань залуу Совет ороной яажа мундэлhые, хайшан гээд гадаадын дайсадай галзуу добтолгын урдаhаа тэмсэhые, дайгаа дараhанай hүүлдэ ямар эдэбхи зоригтойгоор шэнэ байдалаа бодхоожо ороhыень хурса мэргэнээр харуулаа.

„КРЕМЛИИН ХАРУУЛШАН“

Иимэ гаршагтай ном ородhоо оршуулагдажа, республикымнай олон тоото уншагшадта хүргэгдэбэ. Эхин классай hурагшадай уншахаар В. И. Ленин тухай рассказуудые Е. П. Мар бэшэhэн байна.

Кремлиин пулемётно курсын hурагшадай хөөрөөнhөө үндэhэлжэ энэ ном бэшэгдэhэн юм. Эдэ хүнүүд олон жэлдэ Кремлиин hахюулшад байгаа. Тиихэдэ эдэнэр Владимир Ильичэй байрын дэргэдэ байдаг hэн. Владимир Ильич Ленин кабинедтэ ороходоо гү, али тэндэhээ гарахадаа эдэ хүнүүдтэй ябуул хоорондоо хөөрэлдэдэг hэн ха. Ленинтэй уулзаhан тухайгаа эдэнэрэй бэшэhэниинь бидэнэртэ ехэ hонирхолтой. Тус номые ородhоо Б. А. Очиров оршуулжа, эдир хүбүүдтэ бэлэглээ.

Тэрэшэлэн С. С. Бадмацыреновэй «Октябрь ба буряад арадай бүгэдэ ниитын hуралсал» гэhэн ном уншагшадай анхаралда табигдаба. Автор тус ном доторoo бүгэдэ ниитын hуралсал бэелүүлхэ талаар Буряадай областной партиина организациин хэhэн хүдэлмэриин дүй дуршэл дээрэhээ бэшэhэн байна.

Любовь Воронцовагай «Эгэшэ» гэhэн ном буряад хэлэн дээрэ оршуулагдажа, мүн лэ эдир наhанай үхибүүдтэ эльгээгдэхэнь. Тус номые ородhоо Гэлэгма Доржиева оршуулhан байна.

Агын национальна округой поэт Арсалан Жамбалон «Нютагаймни агаар» гэhэн ном хэблэжэ гаргаба.

Дээрэ дурсагдаhан номуудhаяар республикын худалдаа наймаанай магазинуудта эльгээгдэжэ, уншагшадтаа хүргэгдэхэнь лабтай.

Д. БАТОЦЫРЕНОВА.

ЛЕНИНСКЭ ЗАМААР

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Монгол Арадай Республика хүгжэлтынгөө бүхы замда В. И. Ленинэй hургаалые хүтэлбэри болгоно гээд «Үнэн» газетэдэ hаяхан толилогдоhон МНР-эй Арадай Ехэ Хуралай Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо С. Батын статья соо хэлэгдэнэ. Ленинскэ революционно hургаал, Советүүдэй ороной үзүүлhэн туhаламжа Монголдо арадай засаг тогтоолгодо, социализм байгуулха замда ороной дамжан ороха хэрэгтэ элитэ ехэ үүргэ дүүргээ гээд В. И. Ленинэй түрэhөөр зуун жэлэй ойдо зорюулагдаhан статья соогоо автор онсолон тэмдэглэhэн байна.

Монгол Арадай Республика т би шахуу жэлэй турша соо В. И. Ленинэй зааhан замаар дабшажа ябана, агууехэ Советскэ Союзтай аха дүүгэй хани барисаанай холбоое, нягта харилсаае саг үргэлжэ бэхижүүлнэ гээд МОНЦАМЭ агентствын дамжуулhан энэ статья соо хэлэгдэнэ.

Советскэ Союзай дүй дуршалые гүнзэгыгөөр шэнжэлжэ, шадамараар хэрэглэлгэ ороной гүрэнэй засагай органуудай хүдэлмэриие саашадань нарижуулан hайжаруулгада ехэ удха шанартай гэжэ статьягай автор онсолон тэмдэглэhэн байна.

ВЬЕТНАМДА АМГАЛАН БАЙДАЛ ТОГТООХЫН ТҮЛӨӨ

СТОКГОЛЬМ. (ТАСС). Вьетнам тушаа эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй бүхэдэлхэйн консультативна зүблөөн Стокгольмдо эхилжэ, дэлхэйн элдэб оронуудай 150 гаран делегаци, уласхоорондын 14 организациин түлөөлэгшэд суглараа. «Вьетнам-69. Уласхоорондын хүсэнүүдые элсүүлэн эмхидхэлгэ» гэhэн уряатайгаар зүблөөн үнгэрхэ байна.

Вьетнамай Демократическа Республикын делегаци болон Урда Вьетнамай Национальна сүлөөрэлгын фронтын делегаци хүндэтэ айлшадай тоодо оролсоно. Хойто зүгэй оронуудай делегацинуудай составта — «Арадуудай хоорондын эб найрамдалые бэхижүүлhэнэй түлөө» Уласхоорондын ленинскэ шангай лауреадууд Мирьям Вире-Туоминен (Финлянди) ба Андреа Андреен (Швеци) оролсоно.

«Вьетнам тушаа эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй Стокгольмско конференци» гэжэ организациин уласхоорондын координационно комитедэй түрүүлэгшэ Бергиль Свтастрем зүблөөе нээгээ.

Сугларалшадай нэрьемэ альга ташалгаар угтагдан, ДРВ-гэй делегациин хүтэлбэрилэгшэ Хоанг Минь Зиама үгэ хэлэхэдээ, Урда Вьетнам илалта туйлаха! гээд онсолон тэмдэглээ.

Урда Вьетнамай Национальна сүлөөрэлгын фронтын делегациин хүтэлбэрилэгшэ Нгуен Дук Ванца удаань үгэ үгөө. Урда Вьетнамай Национальна сүлөөрэлгын фронтын хүсэнүүдэй удаа дараалуулан илалтануудые туйлажа байhан үедэ Стокгольмско уулзалга боложо байна гээд тэрэ хэлээ. Фронтын хүсэнүүд үргэлжэ ниитын добтолгонуудые эхилжэ, американ сэрэгүүдтэ шанга сохилтонуудые үгэжэ байнхай. Гэбэшье эдэ бүхы амжалтанууд эсэсэй илалта саашадаа туйлаха ябадалай имагтал эхининь болоно.

Удаань американ делегациин гэшүүд үгэ хэлээ. Вьетнамдахи дайн байлдаанда эсэргүүсэгшэдэй хүдэлөөнэй США-да улам бүри үргэнөөр дэлгэржэ байhан тухай, эзэрхэг түримхэй дайн байлдаа хэхын тулада США-гай ехэ тарза гаргашада ородог тухай, мүнөөнэй Америкада милитаризмын ургажа, демократическа хүсэнүүдые даража байhан тухай тэдэнэр хөөрөө.

Американ эзэрхэг түримхэйшүүлые илахын тулада вьетнам арадта бүхы шухала туhаламжа үзүүлхээр совет хүнүүдэй шиидэнги байhаниинь советскэ делегациие толгойлогшо, Вьетнамые дэмжэхэ советскэ комитедэй түрүүлэгшын орлогшо профессор Л. Н. Смирновой хэлэhэн үгэhөө сууряатан дуулдаа.

Вьетнамда амгалан байдал хангахын тулада бүхы юумэ хэхыень, вьетнам газар нютагуудые hандаралhаань гаргалгада хамтынгаа хүсөөр туhалхыень зүблөөндэ хабаадагшадые советскэ делегат урялаа.

ДРВ-гэй ба США-гай түлөөлэгшэдэй уулзалга

ПАРИЖ. (ТАСС). ДРВ-гэй делегациие толгойлогшын орлогшо Ха Ван Лау болон США-гай делегациие толгойлогшын орлогшо С. Вэнс гэгшэд декабриин 13-да уулзажа, Вьетнам тушаа дүрбэн талын конференци үнгэргэхэ гурим тушаа асуудалнуудые хаража үзөө. Хэлсээнэй зал соо делегацинуудай hууха hууринуудые тодорхойлолготой, тэрэшэлэн заседанинуудай үедэ делегацинуудай үгэ хэлэхэ ээлжээнүүдые тодорхойлолготой холбоотой асуудалнууд гурбан часай турша соо үргэлжэлhэн хөөрэлдөөнэй үедэ зүбшэгдэhэн байна.

Хэлсээндэ «хоёр тала» хабаадана гэжэ элеэр харуулхаар, бэеэ даанхай дүрбэн делегаци хабаадана гэжэ ойлгохын аргагүйгөөр делегацинуудые хубаарилан hуулгаха дурадхал США-гай түлөөлэгшэ С. Вэнс урда мэтэ оруулhан байна. ДРВ-гэй түлөөлэгшэ Ха Ван Лау энэ гуримые буруушаагаад, делегацинуудые түхэрэн стол тойруулан hуулгаха дурадхал оруулаа.

Делегацинуудай үгэ хэлэхэ ээлжээн тухай асуудал тухай хэлэхэ болоо hаа, «хоёр талын» хоорондо жэрэб барихые США-гай делегациин нэрэрүүгээр баадхалаг дээрэhээ энэ асуудалаар үгээ ойлголсожо үшөөл шадаагүй. Үгэ хэлэхэ ээлжээн дүрбэн делегациин хоорондо жэрэб барилгаар тодорхойлогдохо ёhотой гэжэ Ха Ван Лау дахяад дабтажа хэлэhэн байна.

КОНЬКИ

Елүүр дээрэхи урилдаан

hаяхан Улаан-Үдэдэ, Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ эрэшүүл болон эхэнэрнүүд тус тустаа конькигаар урилдажа мүрысэhэн байна.

500, 1500 метрэй зайнуудта үгтэhэн эхэнэрнүүдэй урилдаанда Зүүн Сибириин технологическа институдай багша М. Журкина илажа гараа.

500, 3000 метрэй эрэшүүлэй урилдаанда мүн лэ технологическа институдай түлөөлэгшэ, барилгын факультедэй студент, спортын мастер С. Можаев эрхимлэбэ. Энэ нүхэр дээрэ дурсагдагша зайнуудта С. Воронин, Н. Деревянкин гэгшэдые тус тустань хоёрдохи, гурбадахи hууринуудта түрийhэн байна.

Конькигаар урилдагшадай мүрысөөнэй дүн гаргахада, Зүүн Сибириин технологическа институдай команда түрүүшын хоёр hуури, тиихэдэ Буряадай багшанарай институдай спортсменүүд гурбадахи hуури эзэлhэн байна.

М. ИВАНОВ.

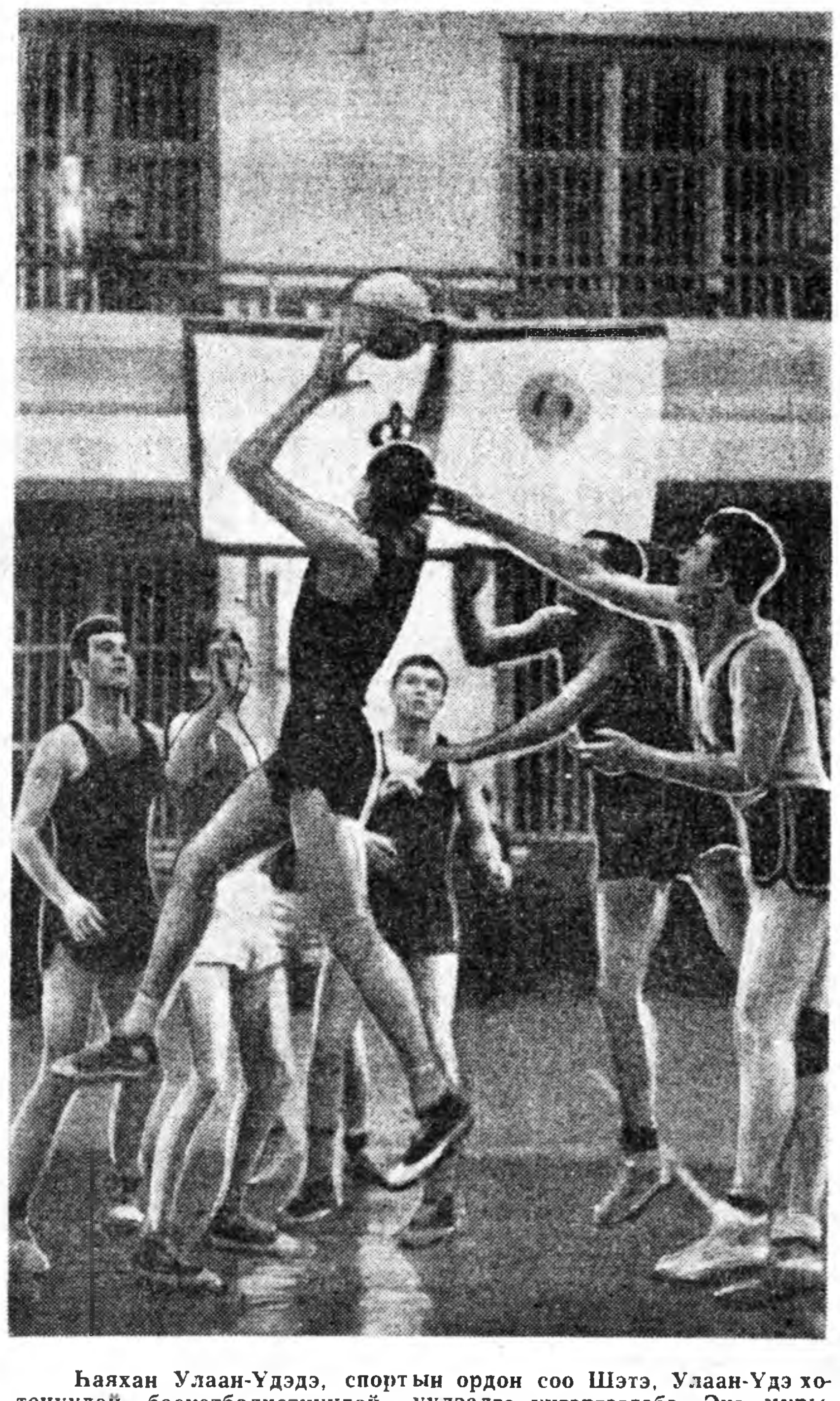

hаяхан Улаан-Үдэдэ, спортын ордон соо Шэтэ, Улаан-Үдэ хотонуудай баскетболистнуудай уулзалга үнгэргэгдэбэ. Энэ мүрысөөндэ Улаан-Үдын эрэшүүлэй команда илалта туйлаhан байна.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-үдынхидэй добтолгын үе харуулагдана.

Л. ХАЙДУРОВАЙ фото.

ХИЛЬЫН СААНАҺАА

ТЕЛЕФОН ★ ТЕЛЕГРАФ ★ РАДИО

ХИТАДТА БОЛОЖО БАЙҺАН ҮЙЛЭ ХЭРЭГҮҮД ТУХАЙ

Дотор Монголой захиргаанай түб болоогшо Хүх хотоhоо абтаhан хуудаhанууд Пекиндэ харагдадаг болоhон байна. Хитадай энэ национальна томо районодохи байдалай шахардуу шанга болоhон тухай эдэ хуудаhанууд соо хэлэгдэнэ. Хуудаhануудай авторнууд «Маогай штабай тала баригшад» гээшэбди гэжэ өөhэдыгөө нэрлэнэ. «Яаралтай туhаламжа үзүүлхын тулада» сэрэгүүдые нэмэжэ эльгээхые тэдэнэр гуйhан байха юм. Энэ районой урдын хүтэлбэрилэгшэ — КПК-гай ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат Уланьфу гэгшые «Лю Шао-циин нюуса агент» гэжэ тэдэнэр нэрлэнэ. Харин агентствэнүүдэй мэдээсэhэнэй ёhоор, Уланьфу арестовалагдаад, түрмэдэ хаагданхай.

Нютаг нютагуудта маоистнуудай байгуулдаг «ревкомуудта» эсэргүүсэлтэнүүд бусад провинцинуудташье боложо байhаар. Маода эсэргүүсэгшэдэй ябуулгануудые тэмдэглэн харуулхын тулада Хитадай хэблэл тусхай нэрэ хэрэглэдэг болоо. Тэдэниие «хархис шэглэлнүүдтэ хабаадагшад» гэжэ мүнөө нэрлэдэг болонхой. Ханчжоуhаа абтаhан корреспонденциие «Жэньминь жибао» hаяхан толилоhон байна. Энэ оной хабарhаа эхилэн, хархис шэглэлнүүдтэ эсэргүүгээр хэгдэhэн тэмсэл Чжэцзян провинциин городууд болон тосхонуудта мүнөө хүрэтэр үргэлжэлhөөр гээд корреспонденци соо мэдээсэгдэнэ. «Лю Шао-циин агентнүүд» гэжэ нэрлэгдэгшэдые бултыень сүлөөлхэ, сагааруулха тухай маоистнуудта эсэргүүсэгшэд эрилтэ хэнэ гээд энэ тэмдэглэл соо заагдаhан байха юм.

• • •

Элшэн сайд зэргэтэнэй Варшавадахи ээлжээтэ 135-дахи уулзалгые 1969 оной февралиин 20-до үнгэргэхэ тухай Пекинэй hаяхан Вашингтондо дурадхаhан дурадхал Холбоото Штадуудта урда тээхи бүхы уулзалгануудта орходоо ехээр тайлбарилагдаа. Американ хэблэлэй гэрэшэлhэнэй ёhоор, энэ юугээр тайлбарилагданаб гэхэдэ, Хитадай хэрэгүүдээр мэргэжэлтэд, США-гай зонхилхы этэгээдүүд Пекинэй энэ дурадхалые угаа шухала удха шанартай гэжэ тоолоhон байха юм. Жэшээлхэдэ, «Хитад Советскэ Союзтай харилсаагаа хурсадуулхадаа, США-тай үсэрэлдэлгэеэ hуларуулхые оролдоно» гээд «Вашингтон пост» бэшэнэ.

Хитадай дурадхалай онсо шэнжэтэй байhыень газетэнүүд мүн лэ этана. Энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха гол ёhонуудаар хэлсээ баталха тухай хөөрэлдэжэ орохые Холбоото Штадуудта Пекинэй хүтэлбэрилэгшэд анха гүрүүнээ элитээр дурадхаа. США-тай харилсаа хүгжөөхэ зорилгоор илангаяа Советскэ Союзай зүгhөө хэгдэhэн ямаршье алхамые «американ империализмтай үгэсэлгэ» гэжэ Пекинэй мүнөө хүрэтэр гэмнэдэг байhаниинь мэдээжэ.

Империалистнуудые Пекинэй үгэ хэлээрээ хараалга шэрээлгые американ зонхилхы этэгээдүүд хэзээдэшье ехээр тоодоггүй, орон дотороол тэдэнь хэрэглэгдэнэ гэжэ тоолодог байгаа бшуу. Харин Совет орондо Мао Цзэдунай эсэргүүсэлтые, коммунис хүдэлөөнэй эб эмхиие алдахуулха зорилгоор тэрэнэй бэелүүлдэг политикые эдэ этэгээдүүд үндэрөөр сэгнэдэг байгаа.

Пекинэй хэтэрмэ революционно, империализмда эсэргүү үгэ хүүр үнэн зүрхэнhөө хэлэгдэнхэй гэжэ ондоо оронуудта этигэдэг хүнүүдые олохонь бэрхэтэй байгаа бшуу. Хитадтай хүршэ Брунейдэ нютагай «Дейли стар» гэжэ газетэ иигэжэ бэшэhэн байна. «Холбоото Штадуудтай хойболдожо байhанаа өөрыгөө арадhаа далдалхын тулада Мао Цзэ-дун, Хитадай бусад хүтэлбэрилэгшэд Америкада эсэргүү номнол хэнэ».

Гэбэшье маоистнуудай империализмда эсэргүү хуурмаг няхалгада этигэдэг байhан Хитадтахи хүнүүд Холбоото Штадуудтай энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха тухай дурадхалые «агууехэ залууршамнай боохолдойтой өөртэйнь холбоо байгуулба» гэжэ тоолохо ёhотой байгаал даа. Пекинэй хүтэлбэрилэгшэдэй иигэжэ шиидээд, өөрынгөө дурадхалые тунхаглаhан баримтые Пекинэй политическэ шэглэлдэ ямаршьеб шэнэ шэнжэ бии болоо гэжэ американ хэблэл тоолоhон байна.

Пекинэй дурадхалай баhа нэгэ ондоо онсо шэнжые американ хэблэл тэмдэглэhэн байна. Хитадай хүтэлбэри Тайваниие бусааха тухай США-да мүнөө хүрэтэр эрилтэ хэдэг байгаа бшуу. Американ шэнжэлэгшэдэй үгэнүүдэй ёhоор урда тээнь хитад-американ холбоонэй «угаа туhатай байгаашье hаань, энэ эрилтэ хэлсээ баталалгада ходоодоол hаад ушаруулдаг байгаа. Тайваниие бусааха тухай бэшэ, харин имагтал американ сэрэгүүдые гаргаха тухай КНР-эй МИД-эй мэдүүлгэ соо мүнөө хэлэгдэhэн байна. Чанкайшистнуудта сэрэгэй туhаламжа үзүүлэлгые Холбоото Штадуудай болюулха тухай эрилтэ мүн лэ хэгдээгүй. Тайван дээрэ США-гай тиимэ ехэ хүсэн байдаггүй, ушар иимэhээ шэнэ найруулга «саашанхи хэлсээнүүдэй үндэhэ hууринь» боложо шадаха гээд «Уолл-Стрит джорнал» онсолон тэмдэглэнэ.

«Соёлой хубисхалhаа» уламжалан hуларан доройтоhон экономикоёо hэргээхын тулада Хитад худалдаа наймаа үргэдхэхэ баатай болохо. Холбоото Штадууд Варшавада саашадаа хэлсээ хэхэдээ, энэ экономическа аргые политическэ талаар өөртөө ехэ ашатуhатайгаар хэрэглэжэ шадаха гээд американ хэблэл hанамжалан бэшэнэ.

(ТАСС).

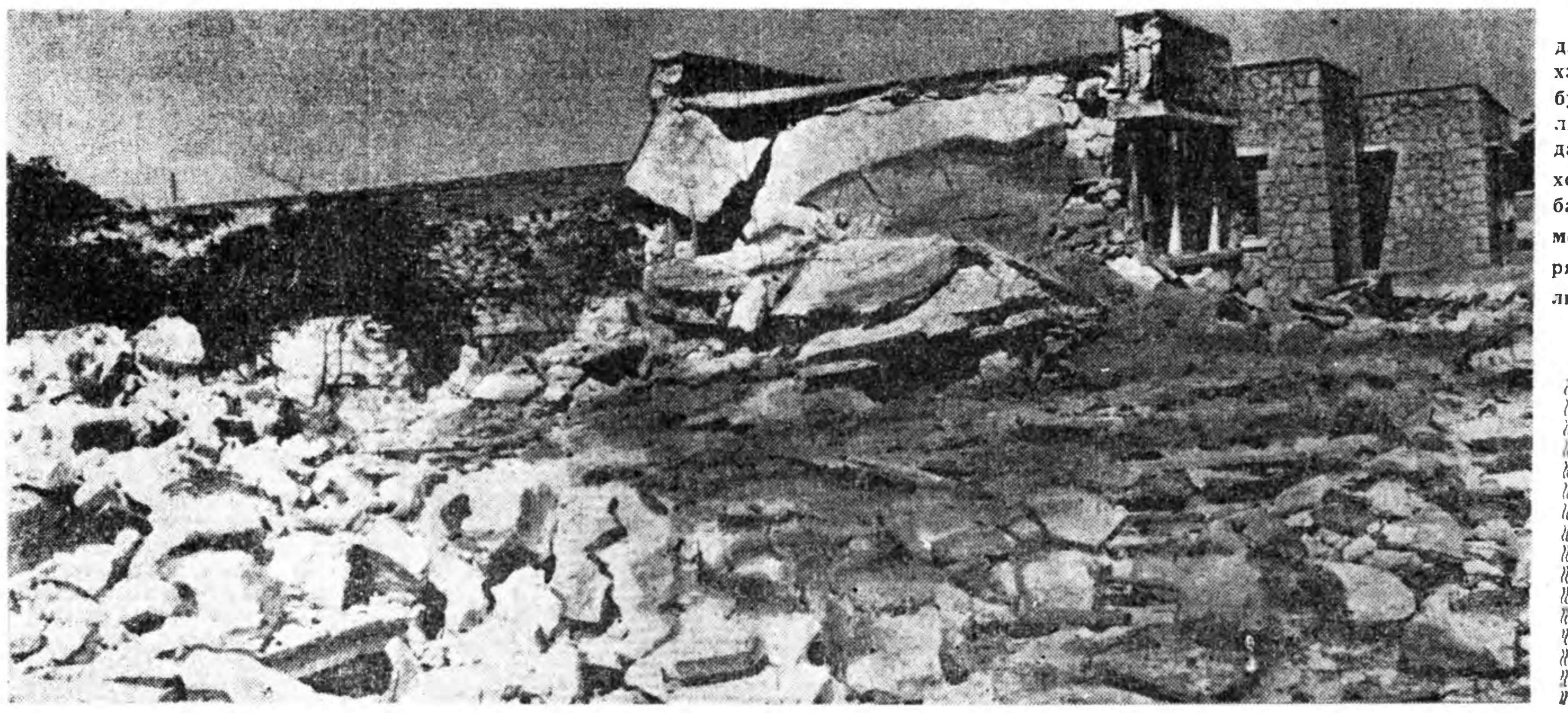

Израилиин сэрэгэйхид Иорданида эсэргүү харата ябуулгануудые хэжэл байhаар. Хилэнүүд дээрэ буудалдаан замханагүй. Израилиин артиллериин снарядууд Иорданиин энгэй городууд болон тосхонууд дээрэ олонхидоо унажал байдаг. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Аль-Караме гэжэ hууриндa Израилиин снарядуудаар hандаргагдаhан hургуулиин байшан.

ТАСС-ай фотохронико.

ДЕКАБРЬ... hарын улар...

Үбэлэй эхин hарын түр... арбан хоногто манай респ... дотор жабартай уларил то... байна. Зарим нютагуудта... зэргэ саhан ороо. Энэ үе... агаарай температура 30—4... дус хүрэтэр хүйтэрhэн байн... бэшье hарын 5, 6, 7-ноор... минай. Түнхэнэй аймаг... оройдоол 3—8 градус... үзэгдөө.

Республикымнай хойто, ... хойто аймагуудаар дурсаг... хугасаа соо нилээд хүйтэрө... хэдэ Байгал шадарай н... даар, мүн хойто аймагуудаар... 25 миллиметр саhан унаа... үе соо Хяагтын, Сэлэнгын... райн болон Хориин аймагай... гуудаар саhан ороогүй. Хэ... үзэhэнэй ёhоор, Байгал шад... үедэ 15—30 сантиметр зуза... hан байгаа. Тиихэдэ сагай ... шэнжэлдэг Захаамнай а... Цахир тосхоной станциин ор... саhан огто үгы байба.

Мүн декабриин түрүүшы... бан хоногой туршада гол ... hулаханаар. тиихэдэ зүүн... болон урда аймагуудай н... даар секундын 10—14. Ту... болон Байгал шадарай ай... даар секундын 15—20 метр... тэйгөөр hалхилhан байна. Э... гасаа соо хойто болон зүүн... гуудай нютагуудаар газарай... руу дээрэхи температура ... 48 градуста хүрэhэн байна.

Декабриин 10-най үдэр Б... шадарай нютагуудаар г... хүрьhэн 50—55 сантиметр, ... нютагуудаар 100—140 санти... тэ хүрэhэн байна.

Саашадаа декабрь hарын ... зэргын температура 16—20 ... дус хүрэтэр хүйтэрхэ байна. ... хэдэ республикымнай хойто ... гуудаар гол түлэб 25—30 ... болохоор хараалагдана. Мүн ... үдэрнүүдтэ дунда зэргээр ... миллиметр хэмжээнэй саhан ... байна. Гадна hарын хугаса... республика доторнай үүлэ... тай, зарим нютагуудаар м... уларил тогтохо байна. ... hүүлшын үдэрнүүдтэ хаа ... гүй бүрхэжэ, зарим нютаг... саhан унаха. Энэ үедэ баруун... зүгhөө секундын 3—7 метр... тэйгөөр, тиихэдэ hарын 19... ной үдэрнүүдтэ, секундын 10... метр хүсэтэйгөөр бордоhолж... рын 16—20-ной үдэрнүүдтэ ... 23 градус, hүниндөө 32—37 ... дус хүйтэрхөөр хүлеэгдэнэ.

Л. ГОНЧАРО...

ПРАВДА БУРЯТИ... МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТ

Нэгэдэхи хуудаhанда: ТАС... шухала материалнууд. «Хото... родуудай, тосхон, аймагуудай ... рондохи мүрысөөн» гэhэн ... бэшэг. Информацинууд.

Хоёрдохи хуудаhанда: КПС... райкомуудай пленумүүд. «Б... сибириинхидэй үүсхэл дэмж... ди» гэhэн рубрика доро М. ... меннын статья. Хэблэлэй ша... лэл. Түрэл орон доторнай.

Гурбадахи хуудаhанда: «... эй Буряадай организациин ... хэhээ очеркнууд». Хилын са... hаа мэдээсэл.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: ... нютагай hонин. Уласхооро... шэнжэлэл.

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

18 часhаа «Мэргэжэл ту... хөөрөөн» гэhэн hурагшадта ... рюулагдаhан дамжуулга. ... час 25 минутаhаа «Познана... природа» гэhэн киноочерк... час 45 минутаhаа «Табан жэ... — болзорhоонь урид!» гэ... дамжуулга. 19 часhаа «Х... ойрын hонин». 19 час 20 ми... саhаа «Баллада о Грине» гэ... киноочерк. 19 час 45 мину... haa «Завершая год» гэhэн д... жуулга. 20 часhаа «Буреве... ник» гэhэн киноочерк. 20 ... 10 минутаhаа «Манай айлш... гэhэн дамжуулга. 20 час 45 ... нутаhаа ТАСС-ай лентээр а... hан мэдээсэл. 20 час 50 ми... таhаа «Петр Первый» гэ... уран hайханай фильм (нэгэд... серинь). 00 час 30 минута... гурбан час 40 минута хүр... Москваhaa дамжуулга. 00 ... 35 минутаhаа «Москва—ин... национальная» гэhэн дамжуул... 1 час 15 минутаhаа «Врем... гэhэн hүүлэй hонин. 01 час ... минутаhаа «Встречайте пр... дом» гэhэн уран hайханай те... фильм. 2 час 40 минута... эхэнэрнүүдэй хоорондо га... бүмбэгөөр эхилhэн уласхоор... дын мүрысөөн.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕ...

Манай адрес, телефонууд

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-51, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров БурАССР.

Н-04657. Зак. № 1181.